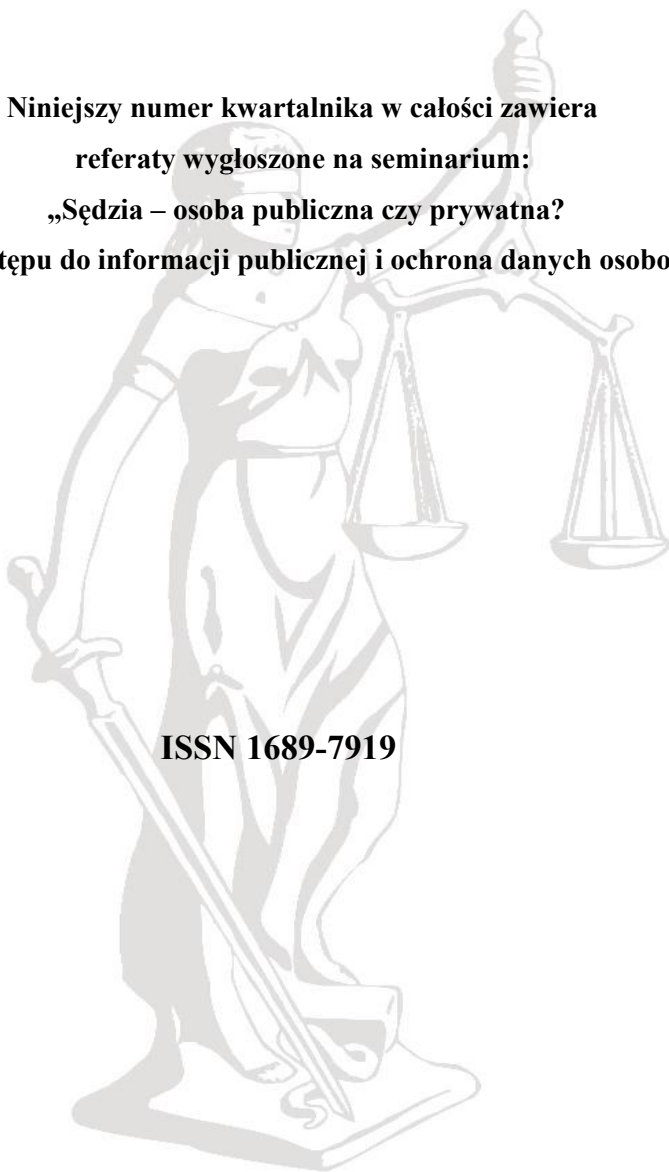

Orzecznictwo
Sądu Apelacyjnego
w Łodzi

Kwartalnik

Nr 2/2015

**Niniejszy numer kwartalnika w całości zawiera
referaty wygłoszone na seminarium:
„Sędzia – osoba publiczna czy prywatna?
Granice dostępu do informacji publicznej i ochrona danych osobowych”.**

ISSN 1689-7919

Łódź, wrzesień 2015 r.

Zaproszenie

Szanowni Państwo,

z prawdziwą przyjemnością już teraz zapraszamy Państwa na II, tym razem Międzynarodowy, Kongres Psychiatrii Sądowej, który odbędzie się w Łodzi w dniach 15-16 kwietnia 2016 r. w hotelu Hotel Double Tree by Hilton przy ul. Łąkowej 29.

Po raz drugi podejmujemy wyzwanie umożliwienia bezpośredniej wymiany poglądów i aktualnego stanu wiedzy przedstawicieli środowiska sędziów, adwokatów, prokuratorów, radców prawnych, psychiatrów, psychologów, seksuologów oraz duchownych – wszystkich, których wiedza jest niezbędna by sprostać wyzwaniom orzekania, opiniowania w sprawach dotyczących zdrowia psychicznego oraz wykorzystywania osiągnięć psychiatrii w procesie stosowania prawa, także w życiu społecznym.

Ubiegłoroczne zainteresowanie tematyką Kongresu będącą połączeniem naukowych dyscyplin zajmujących się psychiatrią sądową, zmotywowała nas do rozszerzenia formuły o gości zagranicznych, z którymi będziemy mogli podzielić się doświadczeniami i nieustannie realizować przesłanie, by uczyć się od siebie nawzajem.

Formuła Kongresu, w którym biorą udział lekarze, psycholodzy oraz prawnicy, i to zarówno jako wykładowcy jak i uczestnicy Kongresu, pozwala psychiatrom, psychologom oraz seksuologom występującym w roli biegłych sądowych na poznanie oczekiwań organów procesowych oraz uczestników postępowania wobec sporządzonej opinii, natomiast prawnikom pozwala na poznanie mechanizmów powstawania opinii przez powołanych biegłych oraz trudnych zagadnień związanych z psychiatrią, psychologią i seksuologią, co w efekcie pozwoli nie tylko formułować rzeczowe pytania do biegłych, ale także dokonać prawidłowej oceny merytorycznej sporządzonych opinii.

Zważywszy na to, iż w trakcie I Kongresu Psychiatrii Sądowej dużo uwagi poświęcono opiniowaniu sądowo – psychiatrycznemu, wydaje się, iż celowym byłoby, aby w trakcie II Kongresu nieco uwagi poświęcić także problematyce związanej z orzekaniem oraz

wykonywaniem środków zabezpieczających, zwłaszcza iż z dniem 1 lipca 2015 r. uległy dość istotnej nowelizacji przepisy regulujące te kwestie.

W trakcie Kongresu zostanie poruszona także bardzo ciekawa problematyka związana z opiniowaniem psychiatrycznym oraz psychologicznym w sprawach cywilnych, ubezpieczeniowych oraz rodzinnych.

Wśród zaproszonych wykładowców swoją obecność na Kongresie potwierdzili już m. in.:

Prof. Maria Beisert

Dr Kinga Bobińska

Dr Andrzej Depko

Dr Krzysztof Eichstaedt – sędzia Sądu Apelacyjnego w Łodzi

Prof. Piotr Gałęcki

Prof. Józef Gierowski

Dr Michał Kłós – Prezes Sądu Apelacyjnego w Łodzi

Dr hab. Rafał Kubiak

Prof. Bartosz Łoza

Prof. Dariusz Moczulski

Dr Agata Orzechowska

Dr hab. Robert Pudło

Dr Anna Sieradzka

Prof. Zbigniew Lew-Starowicz

Prof. Agata Szulc

a także zaproszeni wykładowcy z Wielkiej Brytanii, Portugalii i Niemiec.

Serdecznie Państwa zapraszamy

Komitet naukowy i organizacyjny II Międzynarodowego Kongresu
Psychiatrii Sądowej

WSTĘP

Zagadnienia związane z ochroną danych i bezpieczeństwem informacji, szczególnie tych personalizowanych, odgrywają niezwykle istotną rolę w dzisiejszym świecie. Na straży tych wartości stoi Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, która w art. 51 stanowi, że *nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym. Każdy ma prawo dostępu do dotyczących go urzędowych dokumentów i zbiorów danych. Ograniczenie tego prawa może określić ustawa. Każdy ma prawo do żądania sprostowania oraz usunięcia informacji nieprawdziwych, niepełnych lub zebranych w sposób sprzeczny z ustawą. Zasady i tryb gromadzenia oraz udostępniania informacji określa ustawa.*

Powyższy zapis znajduje rozwinięcie w przepisach ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (tekst jednolity Dz. U. 2014.1182 ze zm.), stanowiącej w art.1, że *każdy ma prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych. Przetwarzanie danych osobowych może mieć miejsce ze względu na dobro publiczne, dobro osoby, której dane dotyczą lub dobro osób trzecich w zakresie i trybie określonym ustawą.*

Z drugiej strony ustawa zasadnicza przewiduje w art. 61, że *obywatel ma prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Prawo to obejmuje również uzyskiwanie informacji o działalności organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa. Prawo do uzyskiwania informacji obejmuje dostęp do dokumentów oraz wstęp na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, z możliwością rejestracji dźwięku lub obrazu. Ograniczenie prawa, o którym mowa w ust. 1 i 2, może nastąpić wyłącznie ze względu na określone w ustawach ochronę wolności i praw innych osób i podmiotów gospodarczych oraz ochronę porządku publicznego, bezpieczeństwa lub ważnego interesu gospodarczego państwa.*

Powszechnie przyjmuje się, że art. 61 Konstytucji RP stwarza prawne przesłanki jawnego funkcjonowania państwa. Uszczegółowienie i rozwinięcie tej normy konstytucyjnej w wymiarze materialnoprawnym i proceduralnym nastąpiło w ustawie z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tekst jednolity Dz. U. 2014.782).

Niewątpliwie sędziowie posiadają prawo do ochrony swoich danych osobowych, jako osoby fizyczne, jednocześnie jednak – wobec sprawowania funkcji publicznej – muszą liczyć się z koniecznością udostępniania swoich danych osobowych w ramach dostępu do informacji publicznej. Ograniczenie pewnej sfery wolności konstytucyjnej obywatela nie może naruszać jej istoty i spowodować zachwiania relacji konstytucyjnego dobra, które jest ograniczane (prawo do prywatności) z innym prawem konstytucyjnym (prawem do informacji publicznej). Ograniczenie obu dóbr musi być adekwatne do celu, jaki temu ograniczeniu przyświeca a sam cel musi być również kwalifikowany w kategoriach wartości konstytucyjnej (interes jednostki, interes Państwa). Dylematem jest wyważenie obu wartości i znalezienie odpowiedniej równowagi w konkretnych sytuacjach faktycznych. Dla przykładu, czy zapytanie strony w postępowaniu sądowym o wskazanie oceny, jaką sędzia prowadzący sprawę cywilną uzyskał na egzaminie sędziowskim, jest elementem koniecznym dostępu do informacji publicznej, czy też stanowi nieuzasadnioną ingerencję w życie prywatne osoby publicznej?

Konieczność rozwiązywania tego rodzaju zagadnień spowodowała potrzebę zasięgnięcia opinii specjalistów z dziedziny ochrony danych osobowych i dostępu do informacji publicznej. Ze wspólnej inicjatywy Centrum Ochrony Danych Osobowych I Zarządzania Informacją WPIA UŁ, Prezesa Sądu Apelacyjnego w Łodzi oraz Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia” Oddział w Łodzi, w dniu 17 listopada 2014 r. w gmachu Sądu Apelacyjnego w Łodzi odbyło się seminarium „Sędzia – osoba publiczna czy prywatna? Granice dostępu do informacji publicznej i ochrona danych osobowych.”

Słowo wstępne wygłosił prof. Witold Kulesza z WPIA UŁ, a dr Ewa Kulesza – pierwszy polski Główny Inspektor Ochrony Danych Osobowych – przedstawiła referat na temat „Dostęp do informacji o sędziach w świetle ustawy o ochronie danych osobowych”. Na seminarium zostały również zaprezentowane referaty dr Marleny

Sakowskiej – Baryła i dr Agnieszki Piskorz – Ryń, z Centrum Ochrony Danych Osobowych i Zarządzania Informacją na Wydziale Prawa i Administracji UŁ oraz Katarzyny Hilderbrandt z Biura GIODO. Wszystkie te wystąpienia stanowią przedmiot niniejszej publikacji, dodatkowo wzbogaconej artykułem dr Edyty Bielak – Jomaa z Katedry Prawa Pracy WPiA UŁ, obecnie urzędującego Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, na temat „Zakresu danych osobowych przetwarzanych w procesie rekrutacji na stanowisko sędziego.”

W imieniu organizatorów dziękuję bardzo wszystkim Autorom za udostępnienie materiałów do publikacji w kwartalniku Sądu Apelacyjnego w Łodzi.

SSA w Łodzi Wiesława Kuberska
Prezes Zarządu SSP „Iustitia” Oddział w Łodzi

ARTYKUŁY

Dr Agnieszka Piskorz-Ryń

Katedra Prawa Administracyjnego i Samorządu Terytorialnego WPIA
UKSW

Obowiązki informacyjne sądu w świetle ustawy o dostępie do informacji publicznej

1. Wprowadzenie

Celem tego artykułu jest przedstawienie zakresu obowiązków informacyjnych sądu, jako organu władzy publicznej, wynikających z ustawy o dostępie do informacji publicznej¹ w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych². W artykule tym nacisk położono na zaprezentowanie orzecznictwa odnoszącego się do pojęcia informacji publicznej w zakresie działania wymiaru sprawiedliwości. Poza zakresem tego artykułu pozostaną kwestie związane z procedurą udostępniania informacji publicznej i granicami tego prawa. Ostatnie z tych zagadnień ze względu na swój rozbudowany charakter wymaga odrębnego opracowania.

Obowiązek udostępniania informacji publicznej ustawa nakłada na organy władzy publicznej, w tym sądy³. Nie kształtując w tym

¹ Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U. 2014 r. nr 1662 poz. 1198 t.j. z późn. zm.), zwana dalej u.d.i.p.

² Problem ten w ujęciu teoretycznym omawia A. Młynarska-Sobaczewska, Dostęp do informacji publicznej o działalności sądów, w: Prawo do informacji publicznej – efektywność regulacji i perspektywy jej rozwoju, M. Maciejewski (red.), 2014 oraz P. Fajgielski, A. Młynarska-Sobaczewska, A. Piskorz-Ryń, G. Sibiga, Ekspertyza prawna, Rozwiązania mogące stanowić podstawę do zmian przepisów regulujących zasady dostępu do informacji publicznej i jej ponownego wykorzystywania, przygotowanej na zlecenie MAiC, (https://mac.gov.pl/wp-content/uploads/2013/09/INP_ekspertyza.doc).

³ Art. 4 pkt 1 u.d.i.p. Stanowisko to potwierdza ugruntowane orzecznictwo sądów administracyjnych m.in. wyrok NSA z 11 września 2012 r. sygn. akt OSK 916/12 ; wyrok WSA z 6 marca 2013 r. sygn. akt II SA/Sz 1244/12; wyrok WSA z 22 stycznia 2014 r. sygn. akt II SAB/Gd 47/13; wyrok WSA z 5 lutego 2014 r. sygn. akt II SAB/Gd 218/13. Wszystkie

zakresie szczególnych zasad, czy odrębnych reguł dotyczących udostępniania informacji publicznej przez wymiar sprawiedliwości, poza art. 5 ust. 3 u.d.i.p. Zgodnie z art. 175 Konstytucji RP jest on sprawowany w Rzeczypospolitej Polskiej przez Sąd Najwyższy, sądy powszechne, sądy administracyjne oraz sądy wojskowe. Ustawa ma zastosowanie do wszystkich ww. rodzajów sądów. Do udostępniania informacji publicznej w strukturze organizacyjnej sądu zobowiązany jest jego prezes⁴. On bowiem kieruje sądem i reprezentuje go na zewnątrz, w tym kieruje działalnością administracyjną sądu⁵.

Dla udostępnienia informacji publicznej będącej w posiadaniu sądów muszą być spełnione łącznie trzy warunki, po pierwsze informacja musi być informacją publiczną, po drugie musi być w posiadaniu podmiotu zobowiązanego, po trzecie nie może wystąpić żadna z ustawowych przesłanek wyłączenia jawności. Dwa pierwsze zostaną omówione w ramach tego artykułu.

2. Informacja publiczna w działalności sądów

Zgodnie z art. 1 ust. 1 u.d.i.p. każda informacja o sprawach publicznych stanowi informację publiczną w rozumieniu ustawy i podlega udostępnieniu i ponownemu wykorzystywaniu na zasadach i w trybie określonych w niniejszej ustawie. Informacją publiczną jest więc informacja o sprawach publicznych. Definicja ta była od momentu wejścia w życie ustawy o dostępie do informacji publicznej przedmiotem krytyki zarówno ze strony doktryny, jak i podmiotów stosujących prawo. Pojęcie informacji publicznej jest także przedmiotem orzecznictwa sądów administracyjnych. Ze względu na rozbudowany charakter tego zagadnienia, w artykule tym poprzestaną na krótkiej analizie tego pojęcia, a następnie dokonam przeglądu orzecznictwa dotyczącego obowiązków informacyjnych sądów.

Definicja zawarta w art. 1 ust. 1 u.d.i.p. podlega doprecyzowaniu w art. 6 ust. 1 u.d.i.p. Zawarty tam katalog nie ma jednak charakteru

cytowane w tekście tym orzeczenia pochodzą z Centralnej Bazy Orzeczeń Sądów Administracyjnych dostępnej <http://orzeczenia.nsa.gov.pl>.

⁴ M.in.; wyrok WSA z 6 marca 2013 r. sygn. akt II SA/Sz 1244/12; wyrok WSA z 5 lutego 2014 r. sygn. akt II SAB/Gd 218/13.

⁵ Art. 22 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2015.133. t.j.).

zamkniętego, ustawodawca używa bowiem zwrotu w „szczególności”. Z tego względu decydujące znaczenie ma definicja z art. 1, zgodnie z którą informacją publiczną jest informacja o sprawach publicznych. Pojęcie „sprawy publicznej” nie jest jednak w ustawie zdefiniowane. Brak również definicji tego pojęcia w systemie prawa. W związku z tym podnoszono wobec niej zarzut błędu *ignotum per ignotum*⁶. Z tego względu definiowanie pojęcia informacji publicznej dokonywać należy z uwzględnieniem art. 61 Konstytucji RP. Przepis ten określa nie tylko zakres podmiotowy, lecz także przedmiotowy pojęcia informacja publiczna. Przedmiotem informacji publicznej w przypadku organów władzy publicznej i osób pełniących funkcje publiczne jest ich działalność. Co do innych podmiotów wymienionych w tym przepisie prawo uzyskiwania informacji dotyczy tylko działalności w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem komunalnym lub majątkiem Skarbu Państwa⁷. W judykaturze przyjmuje się, że informacja publiczna co do zasady dotyczy sfery faktów. Jest nią treść dokumentów wytworzonych przez organy władzy publicznej, treść wystąpień i ocen przez nie dokonywanych, niezależnie do jakiego podmiotu są one kierowane i jakiej sprawy dotyczą. Informację publiczną stanowi więc treść wszelkiego rodzaju dokumentów odnoszących się do organów władzy publicznej, związanych z organem bądź w jakikolwiek sposób dotyczących organu, bez względu na to, co jest ich przedmiotem.

Doktryna oraz orzecznictwo sądowe, w oparciu o ogólną formułę ustawy, a także regulacje art. 61 ust. 1 i 2 Konstytucji RP, przyjmuje szerokie rozumienie pojęcia „informacja publiczna”⁸. Za taką uznaje się wszelkie informacje wytworzone przez władze publiczne oraz osoby pełniące funkcje publiczne, a także inne podmioty, które wykonują funkcje publiczne lub gospodarują mieniem publicznym (komunalnym bądź Skarbu Państwa), jak również informacje odnoszące się do wspomnianych władz, osób i innych podmiotów,

⁶ T. R. Aleksandrowicz, Komentarz do ustawy o dostępie informacji publicznej, Warszawa 2002, s. 70.

⁷ I. Kamińska, Komentarz do art. 1 [w:] I. Kamińska, M. Rozbicka-Ostrowska, Ustawa o dostępie do informacji publicznej. Komentarz, 2012, Lex Polonica.

⁸ M. Jaškowska, Dostęp do informacji publicznych w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego, Toruń 2002 r., s. 28.

niezależnie od tego, przez kogo zostały wytworzone⁹. Pojęcie „sprawy publicznej” w rozumieniu u.d.i.p. definiuje Mariusz Jabłoński, jako szeroko rozumianej sfery działań (zaniechań) związanych z wszelkimi formami funkcjonowania państwa, jego aparatu i funkcjonariuszy zarówno w zakresie interwencji państwowej w życie społeczne (aspekt zewnętrzny), jak i samej organizacji (aspekt wewnętrzny) oraz sposobu, mechanizmów i skutków zarządzania finansami i majątkiem publicznym¹⁰.

W posiadaniu sądów są dwie zasadnicze grupy informacji publicznych, pierwsza dotyczy realizowanej przez sądy funkcji orzeczniczej oraz druga organizacji sądów. Wynikiem działalności orzeczniczej sądów są akta spraw. Zasady dostępu do tych akt są uregulowane przez przepisy procesowe z jednej strony i realizowane na zasadach w nich określonych, z drugiej na zasadach ustalonych w u.d.i.p. dla osób nie będących stronami i innymi osobami uprawnionymi na podstawie przepisów szczególnych.

Kwestia dostępu do akt dla osób nie uczestniczących w procesie była przedmiotem kontrowersji. Naczelny Sąd Administracyjny stwierdził, że akta jako zbiór różnego rodzaju informacji, tj. takich które są informacją publiczną, i takich, które jej nie stanowią, nie są w całości informacją publiczną i nie powinny, być co do zasady w całości udostępniane i nie ma podstaw do twierdzenia jakoby „prawo dostępu do akt sprawy” wynikało z art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z 2001 r. o dostępie do informacji publicznej¹¹. Kwestię dostępu do akt podobnie wyjaśnił Naczelny Sąd Administracyjny w innym wyroku, stwierdzając, że akta sprawy są zbiorem różnego rodzaju dokumentów, tj. takich, które stanowią informację publiczną i które jej nie stanowią. Ponadto w aktach mogą znajdować się materiały, które nie zostały wytworzone przez organ władzy publicznej lub inne podmioty zobowiązane do udzielania informacji publicznej. Akta spraw sądowych zawierają często dokumenty prywatne i dotyczą spraw bardzo osobistych np. życia rodzinnego, stanu zamożności, czy

⁹ M.in. wyrok NSA z 30 października 2002 r., sygn. akt II SA 181/02; wyrok NSA z 20 października 2002 r., sygn. akt II SA 1956/02 oraz wyrok NSA z 30 października 2002r., sygn. akt II SA 2036-2037/02.

¹⁰ M. Jabłoński, Udostępnianie informacji publicznej w formie wglądu do dokumentu, Wrocław 2013, s. 62.

¹¹ Wyrok NSA z 28 października 2009 r., sygn. akt I OSK 714/09.

też stanu zdrowia. Wnioskodawca ma prawo uzyskania informacji publicznej, a nie prawo dostępu do zbioru, w którym niektóre dokumenty mają walor takiej informacji. Nie jest przy tym przekonywujący argument, że akta zostały wytworzone przez sąd lub organ administracji przez nadanie zbiorowi materiałów utrwalonych na piśmie określonej formy, np. przez ich zszycie lub połączenie w inny sposób, nadanie bowiem zbiorowi określonej formy nie jest jego wytworzeniem. Uznanie, że akta sądowe jako zbiór dokumentów i informacji nie stanowią w całości informacji publicznej nie ogranicza prawa do informacji. Wnioskodawca może wskazać we wniosku konkretną interesującą go informację zawartą w aktach, co pozwoli zobowiązanemu podmiotowi udzielić tej informacji lub wydać decyzję o odmowie na podstawie art. 16 u.d.i.p.¹² W przypadku akt spraw należy dokonać oceny, czy zawierają one informacje publiczne a te udostępnić w tym zakresie, w którym nie wynika obowiązek ochrony zawartych tam danych.

Orzecznictwo sądów administracyjnych nie traktuje akt sądowych, jako jednolitego zbioru stanowiącego informację publiczną. Udostępnienie z akt spraw następuje w takim zakresie w jakim udostępnianiu podlegają informacje publiczne. Analiza zasad dostępu do akt powinna mieć więc charakter dwuetapowy. W etapie pierwszym ustalić należy, czy żądany przez wnioskodawcę zakres danych stanowi informację publiczną w drugim, czy ze względu na istniejące ograniczenia może być udostępniony.

Inaczej sytuacja wygląda jak chodzi o orzeczenia sądów. Są one informacją publiczną na co wskazuje wprost art. 6 ust. 1 pkt 4 gdzie ustawodawca określa, że informacją publiczną jest treść i postać dokumentów urzędowych w szczególności treść orzeczeń sądów powszechnych, Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, sądów wojskowych, Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu¹³. Przepis ten został wprowadzony do u.d.i.p. z dniem 1 stycznia 2015 r. Kwestia ta nie budziła przedtem kontrowersji. Z orzecznictwa

¹² Wyrok NSA z 21 czerwca 2012 r., sygn. akt I OSK 757/12. Podobnie na temat akt spraw w postępowaniu administracyjnym zob. wyrok NSA z 11 maja 2006 r sygn. akt II OSK 812/05 . Podobnie na temat akt zakończonego postępowania przygotowawczego wyrok NSA z 14 lutego 2013 r. sygn. akt I OSK 2662/12

¹³ Art. 13 ustawy z 7 listopada 2014 r. o ułatwieniu wykonywania działalności gospodarczej (Dz.U.2014.1662).

wynikało, że orzeczenia są wyrazem działalności orzeczniczej sądu, a więc organu władzy publicznej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o dostępie do informacji publicznej, zawsze stanowią informację publiczną¹⁴. Dotyczy to wyroków wraz z uzasadnieniem, które stanowi jego integralną część¹⁵.

Dotyczy to także wyroków sądów w sprawach karnych złożonych w sekretariacie sądu na okres 7 dni zgodnie z art. 418a k.p.k. NSA stwierdził, że ze względu na to, że przepis ten nie wprowadza odrębnych zasad i trybu dostępu mają do niego zastosowanie zasady ogólne¹⁶. Adresat wniosku o udostępnienie wyroku sądu powinien jednak rozważyć indywidualnie w każdej sprawie, czy charakter przypisanego skazanemu czynu, okoliczności i czas jego popełnienia, nawet po usunięciu imienia i nazwiska osoby skazanej, nie pozwalają na identyfikację. Podmiot obowiązany winien wówczas w oparciu o art. 16 ust. 1 u.d.i.p. wydać decyzję odmawiającą udostępnienia informacji publicznej, powołując się na ograniczenie zawarte w art. 5 ust. 1 i 2 u.d.i.p.¹⁷. Informacją publiczną są także orzeczenia sądów wydawane w przedmiocie wyłączenia sędziego¹⁸. Dla obowiązku udostępnienia wyroku sądu nie ma znaczenia jego prawomocność. Informacją publiczną jest każde orzeczenie sądu bez względu na przymiot prawomocności, bowiem od chwili wydania funkcjonuje w obrocie prawnym niezależnie od tego, czy zostanie ewentualnie wzruszone. Dla osób trzecich, w przeciwieństwie do stron danego postępowania, ta cecha nie ma znaczenia, a orzeczenia sądu będące wyrazem działalności orzeczniczej sądu, a więc organu władzy publicznej w rozumieniu art. 4 ust. 1 pkt 1 cytowanej ustawy, zawsze stanowią informację publiczną¹⁹.

¹⁴ Wyrok NSA z 21 sierpnia 2013 r. sygn. akt I OSK 754/2013. Zob. też wyrok NSA z 8 lutego 2011 r. sygn. akt I OSK 1938/11 wyrok NSA z 11 sierpnia 2011 r. sygn. akt I OSK 933/11.

¹⁵ Wyrok WSA z 18 czerwca 2014 r., sygn. akt II SA/Go 305/14.

¹⁶ Wyrok NSA z 20 lipca 2012 r. sygn. akt I OSK 676/2012. Podobnie wyrok WSA z 21 grudnia 2007 r. sygn. akt II SAB/Kr 92/07; wyrok NSA z 30 października 2012 r. I OSK 1696/12.

¹⁷ ibidem.

¹⁸ Wyrok WSA z 3 lipca 2013 r., sygn. akt II SA/Gd 300/13; wyrok WSA z 5 marca 2014 r., sygn. akt II SA/Gd 213/13.

¹⁹ Wyrok NSA z 21 sierpnia 2013 r., sygn. akt I OSK 754/13

Informacją publiczną jest także oświadczenie sędziego składane w przedmiocie jego wyłączenia²⁰. Oświadczenia sędziego składane do akt sprawy dotyczące wyłączenia jest dokumentem urzędowym według definicji zawartej w art. 6 ust. 2 ustawy. Sędzia jest bowiem funkcjonariuszem publicznym w rozumieniu przepisów ustawy Kodeks karny, a oświadczenie o wyłączeniu składane jest do akt sprawy w ramach jego kompetencji i obowiązków, a zatem pozostaje w związku z wykonywaną funkcją publiczną.

Informacją publiczną jest także wokanda sądowa. Wokanda sądowa jest informacją publiczną, została ona bowiem wytworzona przez organ państwowy (w tym wypadku sąd) i określa zasady działania tego organu, to jest porządek czynności jakie będą podejmowane w danym dniu przez sąd w danym czasie. Mieści się zatem w dyspozycji art. 6 ust. 1 pkt 3 u.d.i.p.²¹. Publicznie dostępne winny być także informacje o czasie, trybie i miejscu oraz o składzie sędziowskim (funkcjonariuszach prowadzących postępowanie) i kolejności rozpoznawania spraw²².

Do drugiej z tych grup zaliczyć należy dane dotyczące struktury organizacyjnej sądów, informacje o zatrudnionych tam pracownikach, a także o majątku sądu, czy wydatkowaniu środków publicznych. Sprawy związane z uzyskaniem informacji dotyczącej szeroko rozumianej organizacji sądów były przedmiotem orzecznictwa. Największa grupa orzeczeń dotyczy udostępnienia informacji o sprawach majątkowych sądów. Treść umów dotyczących majątku publicznego stanowi informację publiczną²³. I tak, *„majątek, którym dysponuje Sąd Najwyższy, jest majątkiem publicznym i sposób dysponowania tym majątkiem jest informacją publiczną, co wynika zarówno z art. 6 ust. 2 lit. f jak i art. 1 ust. 1 u.d.i.p. Informacją publiczną jest też treść umów cywilnoprawnych dotyczących majątku publicznego”*²⁴. Faktury dokumentujące zakup przez organy władzy

²⁰ Wyrok WSA z 3 lipca 2013 r., sygn. akt II SA/Gd 300/13; wyrok WSA z 5 marca 2014 r., sygn. akt II SA/Gd 213/13.

²¹ Wyrok NSA z 31 stycznia 2014 r. sygn. akt I OSK 2019/13.

²² E. Jarzęcka-Siwik, Ograniczenia dostępu do informacji publicznej o przebiegu postępowania karnego, „Prokuratura i Prawo” 2005, z. 3.

²³ Wyrok WSA z 16 listopada 2004 r., II SAB/Wa 238/04.

²⁴ Wyrok NSA z 11 września 2012 r. sygn. akt OSK 916/12. Podobnie wyrok NSA z 11 września 2012 r. sygn. akt I OSK 903/12.

publicznej towarów lub usług, na które przeznaczono środki publiczne, stanowią informację publiczną w rozumieniu u.d.i.p.²⁵. Informacją publiczną są również „umowy na wydawanie orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz informacje dotyczące trybu, ilości i kwot na ten cel wydatkowanych”²⁶. Umowy o pracę lub innego rodzaju umowy zawierane z enumeratywnie wymienionymi osobami aktualnie zatrudnionymi w Sądzie Najwyższym stanowią informację publiczną²⁷. W inny sposób orzekł Sąd w odniesieniu do wynagrodzeń pracowników stwierdzając, że „informacja o wysokości wynagrodzenia netto wszystkich kierowników poszczególnych sekretariatów w sądzie rejonowym nie stanowi informacji publicznej, w rozumieniu art. 1 ust. 1 w zw. z art. 6 ust. 1 u.d.i.p. Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach wspomagających pion orzeczniczy nie są osobami pełniącymi funkcję publiczną, i nie wykonują zadań związanych z wymiarem sprawiedliwości, co dawałoby podstawę do uznania ich za osoby pełniące funkcje publiczne”²⁸. Wyrok ten budzi wątpliwości - informacje o wynagrodzeniach pracowników sądu niezależnie od pełnionej funkcji stanowią informację publiczną. Są na nie bowiem wydatkowane środki publiczne. Czym innym jest zaś ewentualne ograniczenie jawności tych wynagrodzeń na zasadach określonych w art. 5 ust. 2 u.d.i.p. W tym przypadku właściwym wydaje się odmowa dostępu ze względu na ochronę prywatności osób.

Podsumowując, informacją publiczną są dane dotyczące struktury organizacyjnej sądów. Informacją publiczną będą więc informacje o strukturze sądu, zatrudnionych w nim pracownikach i to zarówno o sędziach, jak i innych pracownikach sądu, a także o majątku sądu, czy wydatkowaniu środków publicznych.

3. Informacja będąca w posiadaniu

Kolejnym warunkiem który musi być spełniony dla udostępnienia informacji publicznej jest fakt posiadania informacji przez sąd²⁹. Na

²⁵ Wyrok NSA z 10 stycznia 2014 r. sygn. akt I OSK 2075/13.

²⁶ Wyrok WSA z 19 lutego 2014 r. sygn. akt II SAB/Wa 443/13.

²⁷ Wyrok NSA z 4 kwietnia 2014 r. sygn. akt I OSK 1741/13.

²⁸ Wyrok WSA z 22 maja 2013 r. sygn. akt II SA/Gd 194/13.

²⁹ art. 4 ust. 3 u.d.i.p.

gruncie u.d.i.p., poza przypadkiem udostępnienia informacji przetworzonej, podmioty zobowiązane nie mają obowiązku wytwarzać nowej informacji lecz udostępniać już posiadaną. Z tego względu prawo to nie może być utożsamiane z uprawnieniem do inicjowania działań (kontrolnych, badawczych itp.), mających na celu wytworzenie informacji jakościowo nowej, której udzielenia domaga się wnioskodawca³⁰.

Organ udostępnia informacje w takim zakresie w jakim jest w ich posiadaniu nawet jeżeli żądanie miałoby szerszy zakres³¹. W sytuacji, gdy organ nie jest posiadaczem informacji nie wydaje on decyzji administracyjnej ale informuje podmiot uprawniony pismem³². Jeżeli więc wniosek obejmuje informacje będące i nie będące w posiadaniu, w zakresie w jakim są one w posiadaniu podmiot udostępnia je lub odmawia udostępnienia w drodze decyzji administracyjnej, w pozostałym zakresie informuje o fakcie nieposiadania.

Za informację będącą w posiadaniu uznaje się informację utrwaloną na jakimś nośniku – papierze, w systemie teleinformatycznym, czy w formie nagrania³³. Źródło informacji podlegającej udostępnieniu winno mieć formę zmaterializowaną, gdyż tylko taki sposób utrwalenia informacji umożliwi następnie weryfikację w dalszym postępowaniu, dotyczącym udostępnienia tej informacji. Formą utrwalenia nie jest pamięć przedstawiciela władzy publicznej³⁴. W związku z tym *„dopóki określona informacja istnieje tylko w pamięci przedstawiciela władzy publicznej i nie została utrwalona w jakiegokolwiek formie, tak aby można było w sposób nie budzący wątpliwości odczytać jej treść, dopóty informacja taka nie ma waloru informacji publicznej”*³⁵. Z tego względu nie może podlegać udostępnieniu informacja o motywach działania sędziego w związku z wykonywaniem funkcji orzeczniczej, chyba że została utrwalona w sposób pozwalający na jej udostępnienie.

³⁰ Wyrok NSA z 30 października 2008 r. sygn. akt I OSK 951/2008.

³¹ Wyrok NSA z 7 października 2009 r. sygn. akt I OSK 164/2009.

³² Postanowienie WSA z 21 maja 2010 r. sygn. akt II SAB/Po 4/10.

³³ Inaczej wyrok WSA z 7 stycznia 2004 r. sygn. akt II SA/Po 2686/13.

³⁴ Wyrok WSA 12 marca 2009 r. sygn. akt II SA/Op 333/09. Podobnie wyrok WSA z 9 sierpnia 2011 r. sygn. akt II SAB/Bk 34/11.

³⁵ Wyrok NSA z 14 września 2012 r. sygn. akt I OSK 1177/12.

Posiadanie należy identyfikować z istnieniem określonego stanu faktycznego, w którym w dyspozycji konkretnego podmiotu znajduje się informacja o jaką występuje zainteresowany. Orzecznictwo w tym zakresie podlega pewnej ewolucji. Na początku wskazywano, że sąd nie ma uprawnień badania faktu posiadania przez podmiot zobowiązany i przeprowadzania w tym zakresie postępowania wyjaśniającego³⁶. Wystarczy, że wskazuje, iż nie jest on posiadaczem. W późniejszych orzeczeniach stanowisko sądów zmieniło się. W wypadku pojawienia się problemów dowodowych związanych z ustaleniem, czy żądana informacja rzeczywiście jest w posiadaniu podmiotu, do którego skierowano wniosek, przesądzające znaczenie powinno mieć to, czy przedmiot pytania (żądania) pokrywa się z właściwością rzeczową (zakresem działania) podmiotu, do którego skierowano wniosek. Zobowiązany byłby zatem każdy podmiot, który powinien posiadać taką informację ze względu na swoją właściwość rzeczową (zakres kompetencji)³⁷. Udostępnienie informacji obejmujące także informację o nieposiadaniu żądanych dokumentów nie może ograniczać się wyłącznie do stwierdzenia jej nieposiadania. Konieczne jest wyjaśnienie przyczyn takiego stanu rzeczy. Dlatego informacja odmowna powinna wyjaśniać nie tylko to, że organ nie posiada żądanych danych, ale również tego przyczyny, ewentualnie inne informacje, które mogą mieć wpływ na sytuację faktyczną i prawną wnioskodawcy. Jeżeli powodem braku żądanych dokumentów jest ich archiwizacja to należy wskazać dokładnie podstawę prawną takiego działania, dokumenty zarchiwizowane i dokumenty wskazujące na dokonanie archiwizacji oraz ewentualnie przepis, który nie pozwala z tych dokumentów korzystać, w sytuacji gdy jest taka potrzeba³⁸. Podmiot obowiązany do udostępnienia informacji publicznej który jest kompetentny do posiadania takiej informacji z tego tytułu, że bądź ją wytworzył, bądź obowiązany jest ją posiadać lub przechowywać, nie może odmawiać udzielenia tej informacji, zasłaniając się faktem chwilowego jej nieposiadania. Jeżeli jest bowiem rzeczowo właściwy, by daną informację posiadać, osoba

³⁶ Wyrok WSA 19 lipca 2006 r. sygn. akt IVSAB/Wr 41/05. Podobnie wyrok NSA 31 stycznia 2013 r. sygn. akt 2571/12.

³⁷ Wyrok WSA 13 października 2005 r. sygn. akt IV SAB/Wr 2/06.

³⁸ Wyrok WSA 27 września 2012 r. sygn. akt II SA/Go 500/12.

żądata udostępnienia tej informacji właśnie do tego podmiotu powinna skierować stosowne zapytanie, a nie poszukiwać podmiotu, który aktualnie, czy chwilowo jest w posiadaniu tej informacji³⁹.

4. Podsumowanie

Sądy są w posiadaniu informacji publicznych. Wyjątek stanowią akta spraw, w których znajdują się również informacje prywatne. W wykonywaniu przez sądy obowiązków wynikających z u.d.i.p. najtrudniejszym wydaje się być, po pierwsze oddzielenie informacji prywatnych od publicznych, po drugie ustalenie w jakim zakresie informacje publiczne mogą być udostępniane. Problemem jest to, że w obu kategoriach zadań nie może być mowy o automatyzmie działania. Decyzje powinny być podejmowane w każdym indywidualnym przypadku po szczegółowym zbadaniu okoliczności faktycznych sprawy, zmiana jednego z elementów faktycznych może mieć decydujący wpływ na podjęte rozstrzygnięcie. Obowiązkiem sądu jest bowiem nie tylko udostępnianie informacji ale także ochrona istotnych z punktu widzenia interesu publicznego interesów prywatnych i innych prawnie chronionych wartości.

³⁹ Wyrok WSA z 9 maja 2012 r. sygn. akt II SAB/Kr 36/12.

Katarzyna Hildebrandt

Zastępca Dyrektora Departamentu Inspekcji, Biuro GIODO

Ograniczenia prawa do prywatności sędziego, jako osoby pełniącej funkcje publiczne

Podjmując próbę wyjaśnienia, czy na gruncie przepisów powszechnie obowiązujących przysługujące sędziemu prawo do prywatności podlega ograniczeniu, konieczne jest przeanalizowanie relacji zachodzących pomiędzy normami gwarantującymi ową prywatność a tymi, które stanowią emanację obywatelskiego prawa do informacji zezwalając obywatelom na uzyskiwanie w pewnym zakresie danych na temat osób pełniących funkcje publiczne. Nie sposób przy tej okazji nie odwołać się także do regulacji dotyczących ochrony danych osobowych.

Zarówno prawo do prywatności, jak i prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne należą do gwarantowanych konstytucyjnie praw jednostki. Ustawa zasadnicza w art. 47 przyznaje bowiem każdemu prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym, z kolei w art. 61 ust. 1 zd. 1 zapewnia obywatelowi prawo do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne. Jeden z przejawów gwarantowania przez ustrojodawcę prawa do prywatności stanowi objęcie prawną ochroną informacji stanowiących dane osobowe, co zostało wyrażone w art. 51 Konstytucji RP, z którego wynika m.in., że nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby.

Rozsądzanie, któremu z tych dwu wskazanych wyżej praw (prawa do prywatności, prawa do informacji) winno się w konkretnej sytuacji przyznać pierwszeństwo, odbywa się w pierwszej kolejności poprzez dokonywanie wykładni norm konstytucyjnych zgodnie z zasadą proporcjonalności, a następnie - w oparciu o normy zawarte w ustawach zwykłych. Do aktów prawnych regulujących zagadnienia w zakresie wymienionych praw konstytucyjnych zaliczyć należy

ustawę z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 z późn. zm.), zwaną dalej „u.o.d.o.” oraz ustawę z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782), zwaną dalej „u.d.i.p.”

Zauważmy, że z jednej strony prawodawca uczynił z danych osobowych dobro chronione prawem i określił w ustawie o ochronie danych osobowych dozwolone formy przetwarzania informacji o osobach, z drugiej zaś w przepisach ustawy o dostępie do informacji publicznej zapewnił możliwość zapoznania się z informacjami o sprawach publicznych, które w niektórych przypadkach mogą stanowić dane osobowe. I tak: art. 1 ust. 1 u.o.d.o. stanowi, iż każdy ma prawo do ochrony dotyczących go danych osobowych, zaś w art. 1 ust. 2 u.o.d.o. została sformułowana zasada, zgodnie z którą przetwarzanie danych osobowych może mieć miejsce ze względu na dobro publiczne, dobro osoby, której dane dotyczą, lub dobro osób trzecich w zakresie i trybie określonym ustawą. Jednocześnie ustawodawca precyzuje, że przetwarzanie danych jest dopuszczalne, m.in. wtedy, gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa (art. 23 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o.) lub do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego (art. 23 ust. 1 pkt 4 u.o.d.o.).

Odwolując się natomiast do drugiej ze wskazanych ustaw należy przywołać jej art. 2 ust. 1 przyznający każdemu, z zastrzeżeniem jej art. 5, prawo dostępu do informacji publicznej. Z art. 5 ust. 1 wynika, że prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych, a w ust. 2 wskazano, że prawo to podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy, lecz wskazane ograniczenie nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż ograniczenie dotyczące prawa do informacji ze względu na prywatność osoby fizycznej, odnosi się tylko do danych osobowych, które wiążą się z życiem prywatnym osoby. Jeżeli natomiast mamy do czynienia z działalnością spoza tego obszaru, np. zawodową,

publiczną, tj. pełnieniem funkcji publicznej, to wtedy wskazane ograniczenie nie znajduje zastosowania. Ponadto w myśl art. 5 ust. 3 u.d.i.p., nie można także, z zastrzeżeniem ust. 1 i 2, ograniczać dostępu do informacji o sprawach rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, w szczególności w postępowaniu administracyjnym, karnym lub cywilnym, ze względu na ochronę interesu strony, jeżeli postępowanie dotyczy władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne - w zakresie tych zadań lub funkcji.

Jak wynika z powołanych przepisów, jeżeli informacja, o udzielenie której można zwrócić się do władzy publicznej, ma walor informacji publicznej w rozumieniu u.d.i.p.¹, a jednocześnie zgodnie z definicją sformułowaną w u.o.d.o. stanowi dane osobowe², to udostępnienie takiej informacji, co do zasady nie jest prawnie dozwolone, szczególnie jeżeli dotyczy sfery prywatności osoby fizycznej. Jednakże udostępnienie takiej informacji może mieć miejsce, m. in. wtedy, gdy spełnione są następujące warunki: po pierwsze – dotyczy osoby pełniącej funkcje publiczne, a po wtóre – informacja ma związek z pełnieniem rzeczonych funkcji. Nie ulega wątpliwości, że sędzia będąc funkcjonariuszem publicznym, o czym w § 13 pkt 3 wprost stanowi ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.), należy do osób pełniących funkcje publiczne. Za osobę pełniącą funkcję publiczną uważa się bowiem - w myśl § 19 k.k. - m. in. funkcjonariusza publicznego. Jeżeli zachodzą obie przesłanki, to udostępnienie danych osobowych sędziego, mimo, iż dotyczą one jego życia prywatnego, jest dopuszczalne, ale pod warunkiem tylko, że wskazane dane mają związek z pełnioną funkcją.

¹ Art. 1 ust. 1 u.d.i.p. Każda informacja o sprawach publicznych stanowi informację publiczną w rozumieniu ustawy i podlega udostępnieniu i ponownemu wykorzystywaniu na zasadach i w trybie określonych w niniejszej ustawie.

² Art. 6 u.o.d.o. 1. W rozumieniu ustawy za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. 2. Osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne. 3. Informacji nie uważa się za umożliwiającą określenie tożsamości osoby, jeżeli wymagałoby to nadmiernych kosztów, czasu lub działań.

Jak już na wstępie wskazano, dane osobowe mogą być przetwarzane - choć w zakresie omawianego tutaj zagadnienia chodzi wyłącznie o przetwarzanie polegające na udostępnianiu danych³ - gdy jest to niezbędne dla spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa lub dla wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego. Za taki obowiązek (zadanie) ciążyący na władzy publicznej należy uznać realizację przepisów u.d.i.p. Skoro zatem ten obowiązek (zadanie) polega na konieczności udostępnienia informacji publicznej (danych osobowych), w sytuacji gdy zachodzą wskazane wyżej przesłanki (dotyczące sędziego), przepisy u.o.d.o. nie mogą stanowić ograniczenia w jego wykonaniu. Zatem przepisy ustawy o ochronie danych osobowych we wspomnianych okolicznościach nie stanowią „zapory” uniemożliwiającej dostęp do informacji publicznej. Powoływanie się w takim wypadku na ustawę o ochronie danych osobowych w celu zablokowania dostępu do informacji publicznej jest więc nieuprawnione. Pamiętać jednak należy, na co zwrócił uwagę Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 20 marca 2006 r. (K 17/05), że „prywatność może w pewnych sytuacjach być przedmiotem ingerencji dla ochrony dobra wspólnego, jednak wkraczanie w tę sferę, również tam, gdzie w wyraźny sposób styka się ona ze sferą publiczną, musi być dokonywane w sposób ostrożny i wyważony, z należyłą oceną racji, które przemawiają za taką ingerencją. Mamy bowiem do czynienia z dobrami równorzędnymi. Ograniczenia dotyczące pewnych praw chronionych konstytucyjnie mogą być wprowadzane z uwagi na dobro wspólne. Do praw takich, zdaniem Trybunału Konstytucyjnego, należy prawo do prywatności. Nie zawsze jednak dobro wspólne przeważa nad interesem indywidualnym.”

Odwołując się do konkretnych przykładów, wskazać należy, np. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z dnia 6 listopada 2013 r. (I SA/Sz 935/13), w którym sąd uznał, że udostępnieniu podlega informacja publiczna dotycząca miejsca zamieszkania sędziego (miejscowość), gdyż ma związek

³ Art. 7 pkt 2 u.o.d.o. Ilekroć w ustawie jest mowa o przetwarzaniu danych – rozumie się przez to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych.

z wykonywaniem przez sędziego funkcji publicznej – ma wpływ na warunki wykonywania pracy, zaś Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 5 czerwca 2013 r. (II SA/Gd 185/13) wyraził pogląd, że informacje dotyczące wyłączenia sędziego od rozpoznawania sprawy (w tym podstawy prawne wyłączenia) stanowią informację publiczną podlegającą udostępnieniu. Z kolei Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z dnia 5 marca 2013 r. (I OSK 2872/12) wskazał, iż także informacja o wieku sędziego jest informacją publiczną i może zostać udostępniona w trybie określonym w u.d.i.p.

Kwestie dotyczące udostępnienia danych osobowych, w tym informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, były również przedmiotem postępowań administracyjnych prowadzonych przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, w szczególności na skutek skarg złożonych w sprawach odmowy udostępnienia informacji, bądź przeciwnie – udostępnienia informacji osobom nieupoważnionym. Załatwiane sprawy nie dotyczyły wprawdzie udostępnienia danych osobowych w trybie dostępu do informacji publicznej, uregulowanym w u.d.i.p. (kompetencje Generalnego Inspektora tego nie obejmują), lecz na podstawie przepisów u.o.d.o. Warto je w tym miejscu przywołać, jako przykłady sytuacji dotyczących uzasadnionego prawnie dostępu do danych osób pełniących funkcje publiczne w oparciu o przesłanki wskazane w ustawie o ochronie danych osobowych.

Do Biura Generalnego Inspektora wpłynęła skarga dotycząca odmowy udostępnienia przez prezesa sądu rejonowego adresu zamieszkania sędziego. Skarżący wnioskował o udostępnienie danych na potrzeby postępowania cywilnego zainicjowanego pozwem o zapłatę przeciwko sędziemu. Sąd, do którego pozew został złożony, wezwał bowiem skarżącego do uzupełnienia braków formalnych pozwu, poprzez oznaczenie adresu zamieszkania osoby pozwanej. Generalny Inspektor, mając na uwadze okoliczność, iż skarżący wystąpił prawidłowo do administratora danych o udostępnienie mu danych osobowych pracownika sądu, w celu uzupełnienia braków formalnych wytoczonego powództwa, wskazał art. 23 ust. 1 pkt 5 u.o.d.o., jako podstawę przetwarzania (w tym przypadku – udostępnienia) danych. Stosownie bowiem do treści wymienionego przepisu, przetwarzanie danych jest dopuszczalne, gdy jest to

niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą. Z punktu widzenia cytowanego powyżej przepisu, wniosek spełniał przesłanki udostępnienia danych, ponieważ został złożony do administratora danych w formie pisemnej, był umotywowany, został wskazany w nim cel, w jakim mają być wykorzystane dane oraz w sposób wiarygodny uzasadniał potrzebę ich udostępnienia. Ponadto, w ocenie Generalnego Inspektora wykorzystanie danych w celu realizacji konstytucyjnie przysługującego prawa do dochodzenia swoich praw w drodze procesu sądowego nie mogłoby być uznane za naruszenie praw i wolności osób, których dane dotyczą. Prawo do prywatności nie ma bowiem charakteru absolutnego, a jego ochrona nie może odbywać się kosztem braku poszanowania praw innych osób. Odmowa udostępnienia danych mogłaby pozbawić skarżącego możliwości obrony swoich praw, a zarazem prowadzić do nieuzasadnionej ochrony innych osób przed ewentualną odpowiedzialnością za swoje działania, zwłaszcza że mogą one w trakcie postępowania sądowego w pełni korzystać z praw zagwarantowanych przepisami prawa. Dla skutecznego wytoczenia powództwa niezbędne jest wniesienie pozwu, który spełniać powinien warunki określone w art. 187 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014, poz. 101 z późn. zm.). Zgodnie z tym przepisem, pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, zaś w myśl art. 126 § 1 pkt 1 k.p.c. każde pismo procesowe powinno zawierać: oznaczenie sądu, do którego jest skierowane, imię i nazwisko lub nazwę stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników. Ponadto stosownie do art. 126 § 2 k.p.c., gdy pismo procesowe jest pierwszym pismem w sprawie, powinno zawierać oznaczenie miejsca zamieszkania lub siedziby stron, ich przedstawicieli ustawowych i pełnomocników oraz przedmiotu sporu, pisma zaś dalsze - sygnaturę akt. Z powyższego wynika zatem, niezbędnym elementem pozwu, w tym również o zapłatę, jest oznaczenie osoby i miejsca jej zamieszkania. Uznano zatem, iż stanowisko skarżącego za uzasadnione, gdyż dane, o które

zwrócił się do sądu, były niezbędne do prawidłowego wytoczenia powództwa. Z tego powodu Generalny Inspektor skorzystał z kompetencji określonej w art. 12 pkt 2 u.o.d.o.⁴ w związku z art. 18 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o.⁵ i w drodze decyzji administracyjnej⁶ nakazał sądowi udostępnienie skarżącemu danych osobowych pracownika sądu (sędziego) w zakresie jego adresu zamieszkania.

Na skutek wniesienia wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy przez prezesa sądu, decyzja ta została wprawdzie uchylona⁷, ale tylko – jak się okazało w toku postępowania – przez wzgląd na bezprzedmiotowość postępowania spowodowaną następującą okolicznością: skarżący pozyskał informacje już w dacie wydania przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych decyzji, toczyło się, a nawet prawomocnie zakończyło się wytoczone przez niego przeciwko sędziemu postępowanie sądowe; odpadł zatem element niezbędności pozyskania tych informacji dla realizacji prawnie usprawiedliwionego celu skarżącego, stąd też jego wniosek o udostępnienie żądanych danych osobowych należało uznać za bezprzedmiotowy. Merytoryczne uzasadnienie decyzji pozostałoby oczywiście aktualne, gdyby nie wskazane przyczyny formalnoprocesowe.

Kolejna sprawa rozpatrywana przez Generalnego Inspektora dotyczyła odmowy udostępnienia przez komendanta policji danych osobowych funkcjonariuszy policji pełniących służbę, w zakresie ich adresów zamieszkania. W treści skargi wskazano, iż pozyskanie informacji ma służyć wniesieniu przeciwko funkcjonariuszom powództwa cywilnego dotyczącego naruszenia dóbr osobistych oraz zawiadomienia o przestępstwie z oskarżenia prywatnego, w związku z bezprawnym zachowaniem funkcjonariuszy wobec osoby skarżącej. Mając na uwadze stan faktyczny przedmiotowej sprawy, w tym

⁴ Art. 12 ust. 2 u.o.d.o. Do zadań Generalnego Inspektora w szczególności należy wydawanie decyzji administracyjnych i rozpatrywanie skarg w sprawach wykonania przepisów o ochronie danych osobowych;

⁵ Art. 18 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o. W przypadku naruszenia przepisów o ochronie danych osobowych Generalny Inspektor z urzędu lub na wniosek osoby zainteresowanej, w drodze decyzji administracyjnej, nakazuje przywrócenie stanu zgodnego z prawem, a w szczególności uzupełnienie, uaktualnienie, sprostowanie, udostępnienie lub nieudostępnienie danych osobowych.

⁶ Sygn. DOLiS/DEC-896/13.

⁷ Sygn. decyzji DOLiS/DEC-550/14.

kwestię legalności ewentualnego udostępnienia żądanych danych osobowych, GIODO wskazał, że przesłanką udostępnienia danych osobowych w zakresie adresów zamieszkania funkcjonariuszy, która w takiej sytuacji mogłaby być wzięta pod uwagę jest art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy, niezbędność dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, w sytuacji, gdy przetwarzanie danych nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą. W świetle zebranego w sprawie materiału dowodowego, oceniono, iż wniosek skarżącego został sformułowany zbyt ogólnie, gdyż wskazywał jedynie, że celem pozyskania danych jest chęć ochrony dóbr osobistych w procesie cywilnym oraz wniesienie prywatnego aktu oskarżenia. Zadaniem Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych w przedmiotowym postępowaniu - stosownie do dyspozycji ujętej w art. 23 ust. 1 pkt 5 u.o.d.o. - konieczne było stwierdzenie, nie tylko czy przedmiotowe dane są niezbędne do złożenia prywatnego aktu oskarżenia lub ochrony dóbr osobistych. Przede wszystkim organ musiał zweryfikować, czy udostępnienie danych osobowych funkcjonariuszy nie naruszało ich praw i wolności. Organ nie dysponując informacjami, jaki czyn konkretnie miałby być zarzucony funkcjonariuszom, bez wskazania, czy w ogóle toczy się postępowanie karne, w którym np. skarżący został wezwany do uzupełnienia braków prywatnego aktu oskarżenia, poprzez wskazanie adresów sprawców, nie miał możliwości dokonania przedmiotowego wyważenia praw osób, których dane dotyczą i interesu odbiorcy danych osobowych. Również w kontekście dochodzenia roszczeń cywilnoprawnych skarżący wskazał jedynie hipotetyczny cel pozyskania danych osobowych, bez powołania się np. na sygnaturę już zainicjowanego postępowania. Po dokonaniu analizy stanu faktycznego i prawnego w sprawie, Generalny Inspektor wydał decyzję administracyjną⁸ odmawiającą uwzględnienia wniosku skarżącego o nakazanie komendantowi policji udostępnienia wskazanych danych.

W uzasadnieniu decyzji organ powołał się na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 15 listopada 2010 r. (sygn. II SA/Wa 1361/10), potwierdzający

⁸ Sygn. decyzji DOLiS/DEC-369/14.

konieczność rzetelnego wykazania potrzeby pozyskania danych osobowych, w którym sąd stwierdził, iż „wiarygodne uzasadnienie potrzeby posiadania danych chronionych powinno być na tyle szczegółowe, aby umożliwiło organowi ocenę tego, czy wskutek udostępnienia danych nie zostaną naruszone prawa i wolności konkretnych osób. Za niewystarczające uznać więc należy ogólnikowe uzasadnienia odnoszące się wyłącznie do celów, jakie strona chce osiągnąć. W oparciu o takie uzasadnienie organ pozbawiony zostałby możliwości oceny drugiej z ww. przesłanek. Jako zasada jawi się więc potrzeba zawarcia w uzasadnieniu wniosku przynajmniej przykładowego katalogu czynności, jakie strona zamierza przedsięwziąć wykorzystując otrzymane dane. Tylko bowiem takie uzasadnienie umożliwi organowi skuteczną ocenę wpływu ujawnionych danych na prawa i wolności osób, których dane dotyczą.”

dr Marlena Sakowska-Baryła

radca prawny w Urzędzie Miasta Łodzi, b. członek Rady Programowej Centrum Ochrony Danych Osobowych i Zarządzania Informacją na WPiA UŁ

Współstosowanie ustaw o dostępie do informacji publicznej i ochronie danych osobowych przy udostępnianiu informacji o osobie pełniącej funkcję publiczną

Ocena relacji zachodzących pomiędzy dostępem do informacji publicznej a ochroną danych osobowych.

Praktyka pokazuje, że z reguły ustawę o dostępie do informacji publicznej¹ oraz ustawę o ochronie danych osobowych² uznaje się za przeciwstawne, a wręcz wzajemnie się wykluczające. To błędne założenie towarzyszy często także postrzeganiu kwestii udostępniania informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, gdy zakłada się, że informacje osobowe publicznie dostępne siłą rzeczy nie podlegają ochronie danych osobowych. Z pewnością owa pobieżna ocena wypadłaby odmiennie, gdyby wziąć pod uwagę to, że u.o.d.o. to akt określający procedury postępowania z danymi osobowymi, a tytułowa ochrona danych polega nie tyle na zachowywaniu ich w tajemnicy, ile na dysponowaniu nimi w taki sposób, który pozostaje w zgodzie z tymi procedurami, bez względu na to, czy mamy do czynienia z danymi osobowymi ze sfery prywatności, czy publiczności jednostki. Procedury określone w u.o.d.o. obowiązują także przy realizacji dostępu do informacji publicznej w trybie u.d.i.p., w tym także przy udostępnianiu informacji o osobach pełniących funkcje publiczne. Należy przy tym pamiętać, że procedury ochrony danych osobowych określone w u.o.d.o. rzutują na zakres danych osobowych

¹ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2014 r. poz. 782 ze zm.), dalej: u.d.i.p.

² Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 ze zm.), dalej: u.o.d.o.

udostępnianych w ramach dostępu do informacji publicznej. Jednocześnie trudno twierdzić, że u.d.i.p. pozostaje w sprzeczności z u.o.d.o., skoro pierwsza z tych ustaw zasadniczo reguluje dostęp do informacji kwalifikowanych, jako informacje publiczne w rozumieniu art. 1 ust. 1 tej ustawy, do których wprawdzie należą informacje o osobach pełniących funkcje publiczne, ale przecież do nich się nie ograniczają.

Na to - niejako automatyczne - ujmowanie relacji zachodzących pomiędzy u.d.i.p. i u.o.d.o. wpływa postrzeganie, jako sprzecznych konstytucyjnie gwarantowanych odpowiednio: w art. 61 Konstytucji RP - prawa do informacji publicznej oraz w art. 51 - prawa do ochrony danych osobowych. Jednakże analiza istoty tych konstytucyjnych regulacji i statuowanych w nich uprawnień wskazuje na to, że owa pobieżna, machinalnie dokonywana ocena jest nieprawidłowa. Prawa te bowiem, posiadają pewien wspólny obszar, ale nie są sprzeczne. Raczej należałoby twierdzić, że mają charakter komplementarny z tego względu, że obok wolności wypowiedzi (art. 54 Konstytucji RP) oraz prawa do informacji o stanie i ochronie środowiska (art. 74 ust. 3 Konstytucji RP) kształtują informacyjny status jednostki, na który wpływ mają - rzecz jasna - także inne konstytucyjnie gwarantowane prawa i wolności, takie jak: prawo do prywatności (art. 47), nietykalność i wolność osobista (art. 41 ust. 1), gwarancja jawnego rozpatrzenia sprawy (art. 45), wolność i tajemnica komunikowania się (art. 49), nienaruszalność mieszkania (art. 50), wolność sumienia i religii (art. 53).

Tak też i u.o.d.o. oraz u.d.i.p. nie są sprzeczne, ale się dopełniają, zaś ich oddziaływanie w procesie ich stosowania pokazuje, że powinno się mówić o współistnieniu, czy współstosowaniu obu tych ustaw. Posiadają one bowiem pewien wspólny obszar wpływów, ale co do zasady służą realizacji innych celów i konkretyzacji innych gwarancji konstytucyjnych, a ich stosowanie odbywa się równolegle.

W u.d.i.p. określono zakres i tryb udostępniania informacji o sprawach publicznych oraz zasady ponownego wykorzystania tych informacji. W u.o.d.o. natomiast opisane zostały zasady postępowania z danymi osobowymi, mające zapewnić poszanowanie prywatności informacyjnej jednostki. Ustawa ta określa procedury postępowania z danymi osobowymi przez podmioty, które nimi dysponują, zasady zabezpieczenia tych danych, zakres odpowiedzialności dysponentów,

uprawnienia osób, których dane dotyczą, oraz kompetencje organu ochrony danych - Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych³. Tak więc, u.o.d.o. nie jest aktem regulującym dostęp do informacji publicznych, choć w praktyce do tej kategorii zaliczyć można niektóre dane osobowe - głównie informacje o osobach pełniących funkcje publiczne. Podobnie jak i u.d.i.p. nie normuje zasad ochrony danych osobowych, w tym zasad ich udostępniania, bo przedmiotem jej regulacji jest określenie zasad i trybu dostępu do informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne, organów samorządu gospodarczego i zawodowego, a także innych osób oraz jednostek organizacyjnych w zakresie, w jakim wykonują one zadania władzy publicznej i gospodarują mieniem publicznym. W konsekwencji relacji pomiędzy u.d.i.p. i u.o.d.o. nie określa reguła kolizyjna: *lex specialis derogat legi generali*, bo mimo wspólnych obszarów wyznaczonych kategorią pojęciową - „informacja” wspólną dla obydwu ustaw, mają one inny zakres regulacji i służą ochronie innych wartości, przy czym wartości te nie zawsze pozostają względem siebie w opozycji. Zbędne jest zatem ustalanie, który z tych aktów ma charakter generalny, a który szczególny, oraz to, które z gwarantowanych w nich uprawnień czy obowiązków ma pierwszeństwo. Nie ma potrzeby rozstrzygania w tym przedmiocie, ponieważ podmiot zobowiązany do udostępniania informacji publicznej z mocy art. 4 ust. 1 i 2 oraz art. 23a ust. 2 u.d.i.p., będący jednocześnie administratorem danych w rozumieniu art. 7 pkt 4 u.o.d.o., ma i udostępniać informacje publiczne w trybach i formach opisanych w u.d.i.p.⁴, i chronić dane osobowe w sposób opisany w u.o.d.o.⁵. Warto jednocześnie podkreślić, że ochrona danych osobowych opisana w u.o.d.o. nie polega wyłącznie na

³ Ze względu na pojawiające się w piśmiennictwie sugestie, by GIODO przyznane zostały także kompetencje w zakresie dostępu do informacji publicznej, zob. B. Fischer, A. Piskorz-Ryń, Wyspecjalizowany organ do spraw dostępu do informacji o charakterze publicznym w wybranych krajach UE, w: G. Sibiga (red.) Główne problemy prawa do informacji w świetle prawa i standardów międzynarodowych, europejskich i wybranych Państw Unii Europejskiej, Warszawa 2013, s. 149 i n.

⁴ M. Błachucki, M. Folchole, Procedura udostępniania informacji publicznej, w: G. Sibiga (red.) Główne problemy prawa do informacji w świetle prawa i standardów międzynarodowych, europejskich i wybranych Państw Unii Europejskiej, Warszawa 2013, s. 26 i n.

⁵ M. Sakowska-Baryła, Dostęp do informacji publicznej a ochrona danych osobowych, Wrocław 2014, s. 387 i n.

nieujawnianiu, czy nieupublicznianiu danych osobowych ale na: wprowadzeniu odpowiednich zabezpieczeń, zdecydowaniu o powołaniu (bądź nie) administratora bezpieczeństwa informacji, prowadzeniu dokumentacji techniczno-organizacyjnej i osobowej, zabezpieczeniu interesów osób, których dane dotyczą, zgłaszaniu zbiorów danych do rejestracji, przestrzeganiu przesłanek dopuszczalności przetwarzania danych, realizacji uprawnień osób, których dane dotyczą, na żądanie tych osób, itd.

Orzecznictwo sądów administracyjnych relacji u.d.i.p. i u.o.d.o. niestety nie ocenia jednolicie. Z uwagi na postawioną tu tezę o współstosowaniu obu tych ustaw, na aprobatę zasługują zwłaszcza te orzeczenia, z których wynika, że przepisy u.o.d.o. nie mają charakteru szczególnego w stosunku do u.d.i.p., a w konsekwencji nie przysługuje im pierwszeństwo, ponieważ obie te ustawy stanowią równorzędne akty prawne. Przywołać tu należy wyroki NSA z 5.03.2013 r., I OSK 2872/12⁶ oraz z 25.04.2014 r., I OSK 2499/13⁷. Analogiczny wniosek wynika z analizy art. 1 ust. 2 u.d.i.p. oraz w art. 5 u.o.d.o., zawierających odesłania do przepisów innych ustaw, które jako akty o charakterze szczególnym mają mieć pierwszeństwo w stosowaniu. Brzmienie tych przepisów przesądza, że u.d.i.p. i u.o.d.o. wzajemnie do swoich regulacji nie odsyłają, ponieważ nie spełniają nawzajem warunków zastrzeżonych odpowiednio w art. 1 ust. 2 u.d.i.p. oraz w art. 5 u.o.d.o.

Zgodnie z art. 1 ust. 2 u.d.i.p. jej przepisy nie naruszają przepisów innych ustaw określających odmienne zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami publicznymi, pod warunkiem że nie ograniczają obowiązków przekazywania informacji publicznej do centralnego repozytorium informacji publicznej, o którym mowa w art. 9b ust. 1 u.d.i.p.. Przepis ten wyłącza zatem stosowanie u.d.i.p. w takim zakresie, w jakim inna szczególna ustawa reguluje ten dostęp, a pozwala na jej stosowanie tam, gdzie ustawa szczególna nie reguluje kwestii dostępności informacji publicznych, co wynika z ogólnego, uniwersalnego charakteru norm w niej zawartych i zasady jawności

⁶ Lex 1339625.

⁷ Lex 1463584.

życia publicznego⁸. Sformułowanie „nie naruszają” w art. 1 ust. 2 u.d.i.p. należy rozumieć w ten sposób, że przepisy tej ustawy nie tylko nie naruszają, a wręcz powinny uwzględniać zasady i tryb dostępu do informacji wynikające z *lex specialis*⁹.

W u.d.i.p. również art. 5 ust. 1 nawiązuje do przepisów ustaw szczególnych. Według tego przepisu prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu w zakresie i na zasadach określonych w przepisach o ochronie informacji niejawnych oraz o ochronie innych tajemnic ustawowo chronionych. Tyle że, w porównaniu z art. 1 ust. 2 u.d.i.p., przepis ten ma inną funkcję i zakres przedmiotowy, a przepisy ustanawiające tajemnice ustawowo chronione, co do zasady, nie stanowią „ustaw określających odmienne zasady i tryb dostępu do informacji będących informacjami publicznymi”, o których mowa w art. 1 ust. 2. Należy uznać zatem, że przepisy wprowadzające tajemnice ustawowo chronione dostarczają materialnej podstawy ograniczenia dostępu do informacji publicznej i taki wydaje się sens tego unormowania, nadto przecież nie wszystkie ustawy określające odmienne zasady i tryb dostępu do informacji publicznej, do których odsyła art. 1 ust. 2 u.d.i.p., wprowadzają tajemnicę informacji, o której mowa w art. 5 ust. 1¹⁰. Określając relacje między u.d.i.p. a u.o.d.o., nie powinniśmy mieć wątpliwości, że u.o.d.o. nie stanowi aktu określającego odrębne zasady i tryb udostępniania informacji publicznej w rozumieniu art. 1 ust. 2 u.d.i.p., bo zgodnie z art. 2 ust. 1 u.o.d.o. precyzuje ona zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych oraz prawa osób fizycznych, których dane osobowe są lub mogą być przetwarzane w zbiorach danych. Z tego względu, należy krytycznie odnieść się do napotykanego niekiedy w orzecznictwie stanowiska, według którego na podstawie art. 1 ust. 2 u.d.i.p., zalicza się u.o.d.o. do ustaw, o których mowa w tym przepisie, stanowiących *lex specialis* wobec

⁸ Postanowienie NSA z 18.04.2012 r. (I OSK 790/12), LexPolonica 3962446; wyrok NSA z 11.08.2011 r. (I OSK 933/11), LexPolonica 2802440; wyrok WSA w Gliwicach z 19.09.2011 r. (IV SAB/GI 41/11), LexPolonica 3937983

⁹ Wyrok NSA z 20.03.2012 r. (I OSK 2451/11), LexPolonica 3907869.

¹⁰ G. Sibiga, Komplementarność czy kolizja? Prawna ochrona danych osobowych a dostęp do informacji publicznych oraz informacji o środowisku i jego ochronie, w: Ochrona danych osobowy z perspektywy dziesięciolecia, P. Fajgielski (red.), Lublin 2008, s. 159-160.

u.d.i.p.¹¹. Udostępnienie informacji publicznej, także wtedy, gdy jej treść obejmuje dane osobowe, w tym dane osobowe osób pełniących funkcje publiczne, odbywa się na podstawie u.d.i.p., ponieważ to ona określa właściwy tryb postępowania w przedmiocie tego udostępnienia. Ponieważ jednak udostępnienie informacji publicznej nie może prowadzić do naruszenia zasad ochrony danych osobowych wynikających z u.o.d.o., w oparciu o tę ustawę dokonuje się oceny, czy w konkretnym przypadku istnieją przesłanki legalizujące udostępnienie danych osobowych w związku z dostępem do informacji publicznej. To u.o.d.o. określa zakres dopuszczalnego przetwarzania danych osobowych przy realizacji dostępu do informacji publicznej.

U.o.d.o. nie odnosi się do udostępnienia informacji publicznych, więc nie określa zasad i trybu dostępu do nich, określa jednak zasady przetwarzania danych osobowych w tym ich udostępniania¹². Nie można stwierdzić, że przepisy u.o.d.o. poprzez odesłanie zawarte w jej art. 5 dają u.d.i.p. pierwszeństwo w stosowaniu. Zgodnie z art. 5 u.o.d.o. jeżeli przepisy odrębnych ustaw, które odnoszą się do przetwarzania danych, przewidują dalej idącą ich ochronę, niż wynika to z niniejszej ustawy, stosuje się przepisy tych ustaw. Zważywszy na zakres ochrony oferowany przez u.o.d.o., która określa minimalne jej standardy, to odesłanie ma zapewnić pierwszeństwo stosowania ustawom odnoszącym się do przetwarzania danych osobowych i określającym jego zasady. Przymiot *lex specialis* posiadają przepisy przewidujące dalej idącą ochronę, którą rozumieć należy jako zespół procedur normujących postępowanie przy przetwarzaniu danych osobowych oraz gwarantujących osobie, której dane dotyczą, realizację jej praw. Ustawa o dostępie do informacji publicznej nie spełnia tych wymogów, bo nie reguluje przetwarzania danych osobowych, ale zasady udostępniania informacji publicznej. Nawet wówczas, gdy w ramach dostępu do informacji publicznej udostępnią się informacje stanowiące dane osobowe lub informacje, w których skład wchodzi dane osobowe, udostępnienie to nie następuje dlatego,

¹¹ Wyrok WSA w Warszawie z 20.04.2006 r. (II SA/Wa 2227/05), Lex 220927; wyrok WSA w Warszawie z 13.06.2006 r. (II SA/Wa 2016/05), Lex 219349.

¹² Wyrok WSA w Warszawie z 9.01.2013 r., (II SA/Wa 1929/12), Lex 1292141; wyrok WSA w Warszawie z 13.09.2012 r. (II SA/Wa 1002/12), Lex 1241538.

że informacje te należą do „danych osobowych” w rozumieniu art. 6 u.o.d.o., ale dlatego, że stanowią informację publiczną, w stosunku do której, zasady i tryb dostępu określa u.d.i.p. Udostępnianie informacji publicznej obejmującej swą treścią dane osobowe, następuje według zasad i w trybie u.d.i.p., z jednoczesnym uwzględnieniem zasad ochrony danych osobowych wynikających z u.o.d.o. W każdej sprawie konieczne jest dokonanie ustalenia, co do możliwości realizacji prawa do informacji publicznej wówczas, gdy w tej informacji zawarte są jednocześnie dane osobowe¹³. Tak więc, sposób udostępniania informacji publicznej zawierającej dane osobowe wynika z u.d.i.p., ale o dopuszczalności przetwarzania danych osobowych, a więc - z racji treści art. 7 pkt 2 u.o.d.o. - także o dopuszczalności ich udostępniania przy realizacji dostępu do informacji publicznej decyduje u.o.d.o. Stanowisko to znajduje uzasadnienie w brzmieniu art. 5 ust. 1 i 2 u.d.i.p. Zawarte w tych przepisach przesłanki ograniczenia dostępu do informacji publicznej, poprzez posłużenie się kategoriami tajemnicy ustawowo chronionej i prywatności osoby fizycznej, ujawniają faktyczną potrzebę sięgnięcia po takie regulacje ustawowe, które pozwolą na oznaczenie zakresu tajemnicy danych jednostki i jej prywatności informacyjnej, która kształtowana jest przede wszystkim przez przepisy u.o.d.o.

Zastosowanie u.o.d.o. przy udostępnianiu informacji publicznej w trybie u.d.i.p. odbywa się w dwóch obszarach. Pierwszy to ten, który bezpośrednio wiąże się z ustaleniem, które informacje stanowią dane osobowe, a następnie rozstrzygnięciem, czy podlegają one udostępnieniu z uwagi na przesłanki dopuszczalności przetwarzania danych osobowych określone w art. 23 ust. 1 i art. 27 ust. 2 u.o.d.o. W tym przypadku współstosowanie u.d.i.p. i u.o.d.o. polega na wzięciu pod uwagę przesłanek dopuszczalności przetwarzania danych, przy badaniu, czy w konkretnym przypadku dopuszczalne jest przetwarzanie danych osobowych przez wzgląd na ograniczenia wynikające z art. 5 u.d.i.p., a jeśli tak, to w jakim zakresie, w jaki sposób na jakiej podstawie podlegają one udostępnieniu zważywszy na art. 26 u.o.d.o. i tajemnicę ochrony danych, o której mowa w art. 39 ust. 2 u.o.d.o.

¹³ Wyrok NSA z 5.03.2013 r. (I OSK 2872/12), Lex 1339625; wyrok NSA z 25.04.2014 r., (I OSK 2499/13), Lex 1463584.

Drugi obszar stosowania u.o.d.o. przy udostępnianiu informacji publicznej, uogólniając, określić można jako dochowanie procedur przetwarzania danych osobowych. Chodzi tu o zasady postępowania przy przetwarzaniu danych osobowych, odnoszące się do ich zabezpieczeń, prowadzenia dokumentacji, inwentaryzacji zbiorów danych i danych osobowych, dopełniania obowiązków związanych z uprawnieniami osób, których dane dotyczą, czy rejestracji zbiorów. Przepisy u.o.d.o. przecież nie tylko decydują o dopuszczalności, bądź nie, udostępnienia danych osobowych przy udostępnianiu informacji publicznej, ale także o tym obszarze dysponowania danymi osobowymi, który określić można administrowaniem. Z punktu widzenia wynikających z u.o.d.o. obowiązków nałożonych na administratora danych ten obszar stosowania u.o.d.o. nie jest mniej ważny, choć nie sposób oprzeć się wrażeniu, że w literaturze i orzecznictwie często się o tym zapomina.

Dostęp do danych osobowych o osobach pełniących funkcję publiczną przy udostępnianiu informacji publicznej

Zgodnie z art. 5 ust. 2 u.d.i.p. prawo do informacji publicznej podlega ograniczeniu ze względu na prywatność osoby fizycznej lub tajemnicę przedsiębiorcy. Jednak ograniczenie to nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, oraz przypadku, gdy osoba fizyczna lub przedsiębiorca rezygnują z przysługującego im prawa. Przepis ten zatem przesądza o udostępnianiu pewnego zakresu informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, przesadzając o tym, że te właśnie informacje należą do zakresu informacji publicznej w rozumieniu tej ustawy. Jednocześnie jednak musimy pamiętać, że owe informacje stanowią równocześnie dane osobowe w rozumieniu u.o.d.o., ponieważ zawsze dotyczą osoby zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania, a to właśnie kryterium - zgodnie z art. 6 u.o.d.o. - decyduje o zaliczeniu informacji do „danych osobowych”. W myśl tego przepisu w rozumieniu ustawy za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej, przy czym osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić

bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne, z tym jednak zastrzeżeniem, że informacji nie uważa się za umożliwiającą określenie tożsamości osoby, jeżeli wymagałoby to nadmiernych kosztów, czasu lub działań.

Zarówno Konstytucja RP, jak i u.d.i.p. przewidziały dostęp do informacji o działalności osób wykonujących funkcje publiczne. Zgodnie z art. 61 ust. 1 Konstytucji RP, prawo do informacji publicznej obejmuje informacje o działalności osób pełniących funkcje publiczne. W przepisie tym, nacisk położony jest na udostępnianie informacji o działalności tych osób, która nigdy nie jest działalnością anonimową i da się ją powiązać z konkretną osobą fizyczną, a skoro tak, to informacja o działalności tej konkretnej osoby pełniącej funkcję publiczną, z pewnością stanowi dane osobowe w rozumieniu art. 6 u.o.d.o.

W u.d.i.p. w art. 5 ust. 2 przewidziano natomiast, że ograniczenie dostępu do informacji publicznej nie dotyczy informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, mających związek z pełnieniem tych funkcji. Znamienne jest zatem, że w tym przepisie u.d.i.p. odnosi się wprost do informacji o osobie pełniącej funkcje publiczne, a nie - jak czyni to Konstytucja RP - do informacji o jej działalności. Zgodnie z u.d.i.p., jako informacja publiczna traktowane są nie tylko informacje o działalności osób pełniących funkcje publiczne, czyli o efektach wykonywania tych funkcji przez konkretne osoby fizyczne, ale i same informacje o tych osobach, które udostępnia się wyłącznie z tej racji, że to te właśnie osoby pełnią owe funkcje.

W myśl art. 5 ust. 2 zd. 2 u.d.i.p. fakt bycia osobą pełniącą funkcję publiczną decyduje o tym, że informacje mające związek z pełnieniem tej funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji podlegają udostępnieniu i nie odnosi się do nich ograniczenie dostępu ze względu na prywatność, o którym stanowi art. 5 ust. 2 w zdaniu 1. Poza zasadą dostępu pozostają natomiast informacje ze sfery prywatności osoby pełniącej funkcję publiczną, tyle że - jak wskazuje

praktyka orzecznicza sądów administracyjnych - prywatność ta jest mocno ograniczona¹⁴.

Sfera autonomii informacyjnej osób pełniących funkcje publiczne podlega uszczupleniu również ze względu na to, że art. 5 ust. 3 u.d.i.p. przewiduje, że nie można, z zastrzeżeniem ust. 1 i 2, ograniczać dostępu do informacji o sprawach rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, w szczególności w postępowaniu administracyjnym, karnym lub cywilnym, ze względu na ochronę interesu strony, jeżeli postępowanie dotyczy władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne - w zakresie tych zadań lub funkcji. Regulacja ta zatem potwierdza dostępność do informacji dotyczących osób pełniących funkcje publiczne także w tym zakresie, gdzie na gruncie u.o.d.o. możemy mówić o danych wrażliwych w rozumieniu art. 27 ust. 1 *in fine*.

Dostęp do informacji o osobach pełniących funkcje publiczne, a więc i dostęp do ich danych osobowych, u.d.i.p. zapewnia także w innych przepisach. W art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. d, przesądzone, że udostępnieniu podlega informacja publiczna o organach i osobach sprawujących w nich funkcje i ich kompetencjach. Bez wątpienia przecież zarówno informacja o osobie sprawującej funkcję, jak i informacja o jej kompetencjach mieszczą się w zakresie art. 6 u.o.d.o.

Z udostępnieniem danych osobowych wiąże się także stosowanie art. 6 ust. 1 pkt 3 lit. g i h, zgodnie z którymi udostępnieniu podlega informacja publiczna o zasadach funkcjonowania podmiotów, o których mowa w art. 4 ust. 1 tej ustawy, w tym o naborze kandydatów do zatrudnienia na wolne stanowiska, w zakresie określonym w przepisach odrębnych oraz konkursie na wyższe stanowisko w służbie cywilnej, w zakresie określonym w przepisach odrębnych.

Dostęp do danych osobowych, będących informacjami o osobach pełniących funkcje publiczne zapewniają także te przepisy u.d.i.p.,

¹⁴ M. Wilbrandt-Gotowicz, Prywatność osoby fizycznej jako ograniczenie jawności informacji publicznych (w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych), [w] *Jawność i jej ograniczenia*. Tom IV. Znaczenie Orzecznictwa, red. M. Jaśkowska, Warszawa 2014 s. 178 i n.

które przewidują tzw. personalizację udostępnianych informacji, czy decyzji o odmowie udostępnienia informacji, czyli:

- art. 8 ust. 6, zgodnie z którym podmioty udostępniające informacje publiczne w Biuletynie Informacji Publicznej są obowiązane do podania w informacji danych określających tożsamość osoby, która wytworzyła informację lub odpowiada za treść informacji oraz dołączenia do informacji danych określających tożsamość osoby, która wprowadziła informację do Biuletynu Informacji Publicznej;

- art. 12 ust. 1, który wskazuje, że informacje publiczne udostępniane na wniosek oraz w drodze wyłożenia lub wywieszenia w miejscach ogólnie dostępnych, czy poprzez zainstalowane w takich miejscach urządzenia, są oznaczane danymi określającymi podmiot udostępniający informację, danymi określającymi tożsamość osoby, która wytworzyła informację lub odpowiada za treść informacji, danymi określającymi tożsamość osoby, która udostępniła informację, oraz datą udostępnienia;

- art. 16 ust. 2 pkt 2, z mocy którego uzasadnienie decyzji o odmowie udostępnienia informacji zawiera także imiona, nazwiska i funkcje osób, które zajęły stanowisko w toku postępowania o udostępnienie informacji, oraz oznaczenie podmiotów, ze względu na których dobra, o których mowa w art. 5 ust. 2, wydano decyzję o odmowie udostępnienia informacji.

Z punktu widzenia u.o.d.o., zasadne wydaje się stwierdzenie, że zarówno informacje o osobie pełniącej funkcję publiczną mające związek z pełnieniem funkcji, w tym o warunkach jej powierzenia i wykonywania, jak i informacje o działalności tej osoby, zaliczyć należy do danych osobowych, których przetwarzanie odbywa się na zasadach określonych w u.o.d.o. Za każdym razem bowiem, gdy informacja o określonym działaniu jest „personalizowana” (np. poprzez wskazanie, kto wydał wyrok, czy decyzję administracyjną, kto był umocowany do zawarcia umowy w imieniu jednostki organizacyjnej, kto był protokolantem na rozprawie, kto dokonał dekretacji itp.) mamy do czynienia nie tylko z informacją o określonym działaniu lub zaniechaniu, a więc efekcie wykonywania funkcji publicznej, ale także z danymi osobowymi w rozumieniu art. 6 u.o.d.o.

Zasady przetwarzania danych osobowych osób pełniących funkcje publiczne przy udostępnianiu informacji publicznej dotyczącej tych osób na podstawie u.d.i.p.

Ponieważ prawo do ochrony danych osobowych nie jest podmiotowo ograniczone, a definicja danych osobowych nie różnicuje ani podmiotów danych, ani samych danych osobowych według kryterium ich prywatności bądź publiczności, ich zakresem objęte są także osoby pełniące funkcje publiczne. Stąd i przy udostępnianiu danych, które ich dotyczą, zawsze należy brać pod uwagę zasady przetwarzania danych określone w u.o.d.o.

Zgodnie z zamysłem u.o.d.o. dokonanie każdej czynności przetwarzania danych osobowych musi mieć podstawę w jej przepisach, które wyznaczają między innymi przesłanki dopuszczalności przetwarzania danych, a także zasady szczególnej staranności służącej ochronie interesów osób, których dane dotyczą. Zgodnie z art. 7 pkt 2 u.o.d.o. przetwarzanie danych to jakiegokolwiek operacje wykonywane na danych osobowych, takie jak zbieranie, utrwalanie, przechowywanie, opracowywanie, zmienianie, udostępnianie i usuwanie, a zwłaszcza te, które wykonuje się w systemach informatycznych. Udostępnianie danych osobowych, które odbywa się w związku z realizacją dostępu do informacji publicznej, należy zatem do czynności przetwarzania danych, które muszą mieścić się w prawnych ramach wyznaczanych przez u.o.d.o. Dotyczy to także udostępniania danych osobowych osób pełniących funkcje publiczne, przy czym zasady przetwarzania danych osobowych określone w u.o.d.o. muszą być respektowane w przypadku każdego z trybów i form dostępu do informacji publicznej. W myśl art. 7 ust. 1 u.d.i.p. udostępnianie informacji publicznych następuje w drodze:

- 1) ogłaszania informacji publicznych, w tym dokumentów urzędowych, w Biuletynie Informacji Publicznej, o którym mowa w art. 8;
- 2) udostępniania, o którym mowa w art. 10, czyli w trybie wnioskowym, oraz w art. 11, a więc w drodze wyłożenia lub wywieszenia w miejscach ogólnie dostępnych lub poprzez zainstalowane w takich miejscach urządzenia umożliwiające zapoznanie się z tą informacją;

- 3) wstępu na posiedzenia kolegialnych organów władzy publicznej pochodzących z powszechnych wyborów, i udostępniania materiałów, w tym audiowizualnych i teleinformatycznych, dokumentujących te posiedzenia;
- 4) udostępniania w centralnym repozytorium.

Dysponowanie danymi osobowymi pojawia się także w przypadku stosowania przepisów dotyczących ponownego wykorzystania informacji publicznej w trybie określonym w rozdziale 2a u.d.i.p. W przypadku ponownego wykorzystania informacji publicznej można nawet wskazać na swego rodzaju wtórne przetwarzanie danych osobowych, które były już przetwarzane przy wcześniejszym udostępnieniu informacji publicznej w BIP, w centralnym repozytorium, czy w inny sposób (art. 23g ust. 1 u.d.i.p.). Tu bowiem ponowne wykorzystanie dotyczy już udostępnionej informacji publicznej¹⁵.

W każdej z tak określonych form dostępu do informacji możemy mieć do czynienia z przetwarzaniem danych osobowych, które musi następować w zgodzie z u.o.d.o. Przede wszystkim musimy tu brać pod uwagę przesłanki dopuszczalności przetwarzania danych osobowych, pamiętając o rozróżnieniu danych zwykłych i danych wrażliwych, które dokonywane jest w oparciu o treść art. 27 ust. 1 u.o.d.o., zgodnie z którym zabrania się przetwarzania danych ujawniających pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub filozoficzne, przynależność wyznaniową, partyjną lub związkową, jak również danych o stanie zdrowia, kodzie genetycznym, nałogach lub życiu seksualnym oraz danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Dane osobowe należące do tak określonych kategorii nazywa się właśnie „danymi wrażliwymi” (sensytywnymi, szczególnie chronionymi), w odróżnieniu od „danych zwykłych”, a zatem tych, które nie zostały wymienione w art. 27 ust. 1 u.o.d.o.

¹⁵ W. R. Wiewiórowski, Ochrona danych osobowych jako ograniczenie prawa do ponownego przetwarzania informacji publicznej, "Gdańskie Studia Prawnicze" 2014, Tom XXXI, s. 145 i n.

Przesłanki dopuszczalności przetwarzania danych zwykłych określa art. 3 ust. 1 u.o.d.o., w myśl którego przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy:

- 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych;
- 2) jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa;
- 3) jest to konieczne do realizacji umowy, gdy osoba, której dane dotyczą, jest jej stroną lub gdy jest to niezbędne do podjęcia działań przed zawarciem umowy na żądanie osoby, której dane dotyczą;
- 4) jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego;
- 5) jest to niezbędne dla wypełnienia prawnie usprawiedliwionych celów realizowanych przez administratorów danych albo odbiorców danych, a przetwarzanie nie narusza praw i wolności osoby, której dane dotyczą.

Dopuszczalność przetwarzania danych wrażliwych warunkuje spełnienie choćby jednej z przesłanek określonych w art. 27 ust. 2 u.o.d.o., który stanowi, iż przetwarzanie danych, o których mowa w ust. 1, jest jednak dopuszczalne, jeżeli:

- 1) osoba, której dane dotyczą, wyrazi na to zgodę na piśmie, chyba że chodzi o usunięcie dotyczących jej danych;
- 2) przepis szczególny innej ustawy zezwala na przetwarzanie takich danych bez zgody osoby, której dane dotyczą, i stwarza pełne gwarancje ich ochrony;
- 3) przetwarzanie takich danych jest niezbędne do ochrony żywotnych interesów osoby, której dane dotyczą, lub innej osoby, gdy osoba, której dane dotyczą, nie jest fizycznie lub prawnie zdolna do wyrażenia zgody, do czasu ustanowienia opiekuna prawnego lub kuratora;
- 4) jest to niezbędne do wykonania statutowych zadań kościołów i innych związków wyznaniowych, stowarzyszeń, fundacji lub innych niezarobkowych organizacji lub instytucji o celach politycznych, naukowych, religijnych, filozoficznych lub związkowych, pod warunkiem, że przetwarzanie danych

dotyczy wyłącznie członków tych organizacji lub instytucji albo osób utrzymujących z nimi stałe kontakty w związku z ich działalnością i zapewnione są pełne gwarancje ochrony przetwarzanych danych;

- 5) przetwarzanie dotyczy danych, które są niezbędne do dochodzenia praw przed sądem;
- 6) przetwarzanie jest niezbędne do wykonania zadań administratora danych odnoszących się do zatrudnienia pracowników i innych osób, a zakres przetwarzanych danych jest określony w ustawie;
- 7) przetwarzanie jest prowadzone w celu ochrony stanu zdrowia, świadczenia usług medycznych lub leczenia pacjentów przez osoby trudniące się zawodowo leczeniem lub świadczeniem innych usług medycznych, zarządzania udzielaniem usług medycznych i są stworzone pełne gwarancje ochrony danych osobowych;
- 8) przetwarzanie dotyczy danych, które zostały podane do wiadomości publicznej przez osobę, której dane dotyczą;
- 9) jest to niezbędne do prowadzenia badań naukowych, w tym do przygotowania rozprawy wymaganej do uzyskania dyplomu ukończenia szkoły wyższej lub stopnia naukowego; publikowanie wyników badań naukowych nie może następować w sposób umożliwiający identyfikację osób, których dane zostały przetworzone;
- 10) przetwarzanie danych jest prowadzone przez stronę w celu realizacji praw i obowiązków wynikających z orzeczenia wydanego w postępowaniu sądowym lub administracyjnym.

Dopuszczalność przetwarzania danych w świetle art. 23 ust. 1 bądź art. 27 ust. 2 u.o.d.o., konsekwentnie uzależniana jest od spełnienia warunku niezbędności przetwarzania, która to niezbędność musi wystąpić przy realizacji celów opisanych w tych przepisach. W przypadku udostępniania danych o osobach pełniących funkcje publiczne przy realizacji dostępu w trybie u.d.i.p. istotne znaczenie będzie miało dokonanie oceny w dwóch powiązanych ze sobą obszarach. Po pierwsze, należy ustalić, czy udostępniane informacje o osobie pełniącej funkcje publiczną dotyczą pełnienia tej funkcji, w tym w szczególności – jak chce tego art. 5 ust. 2 zd. 2 u.d.i.p. - są

informacjami o warunkach jej powierzenia i wykonywania. Po drugie, czy informacja podlegająca udostępnieniu, choćby nie należała wyłącznie do informacji dotyczącej pełnienia funkcji publicznej, jest z nią na tyle ściśle powiązana, by jej udostępnienie było niezbędne dla realizacji zasady dostępu do informacji publicznej.

Treść art. 5 ust. 2 u.d.i.p. odzwierciedla założenie, według którego niekiedy informacje uznawane za należące zwykle do sfery życia prywatnego mogą równocześnie stanowić informacje publiczne w rozumieniu tej ustawy. Oznacza to, że np. przy rozpatrywaniu wniosku o udostępnienie informacji publicznej, należy ustalić, czy wniosek ten dotyczy danych, do których stosuje się u.d.i.p., czy też takich, które nie są objęte jej zakresem przedmiotowym. Ustawy tej nie stosujemy bowiem do udostępniania każdej informacji, w tym informacji ze sfery informacyjnej jednostki, ale wyłącznie informacji publicznej w rozumieniu jej art. 1 ust. 1. W przypadku informacji o osobach pełniących funkcje publiczne często trudno wyraźnie rozgraniczyć sferę danych osobowych należących wyłącznie do prywatności, od danych, które stanowią informacje dotyczące wyłącznie pełnienia funkcji. Tu wielokrotnie te informacje, które w przypadku tzw. osób prywatnych zwykle zalicza się do sfery prywatności, należą do związanych z wykonywaniem funkcji, a w konsekwencji podlegających udostępnieniu na podstawie u.d.i.p. Tytułem przykładu wspomnieć tu można o takich danych, jak informacje o: wykształceniu, wynagrodzeniu, karach dyscyplinarnych, zakresie obowiązków, wymiarze czasu pracy, wieku, miejscu zamieszkania.

Udostępnieniu podlegają informacje publiczne o osobie pełniącej funkcje publiczną dotyczące pełnienia tej funkcji będące jednocześnie danymi osobowymi. Zważyć należy, że w orzecznictwie sądów administracyjnych zaaprobowane zostały stanowiska zgodnie z którymi przepisami prawa, do których odnosi się art. 23 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o. są przepisy o udostępnianiu informacji publicznych¹⁶, a zadaniem publicznym, o którym mowa w art. 23 ust. 1 pkt 4 tej ustawy jest udostępnienie informacji publicznej¹⁷.

¹⁶ Wyrok WSA w Warszawie z 7.07.2011 r., VIII SAB/Wa 23/11, Lex 1156113; wyrok WSA w Warszawie z 2.07.2013 r., II SA/Wa 596/13, Lex 1351896.

¹⁷ Wyrok NSA z 13.01.2011 r., I OSK 440/10, Lex 952041.

Jeśli zatem przesłankę dopuszczalności przetwarzania danych w postaci udostępnienia informacji publicznej stanowić ma art. 23 ust. 1 pkt 2 u.o.d.o., należy wskazać, że zgodnie z tym przepisem przetwarzanie danych jest dopuszczalne tylko wtedy, gdy jest to niezbędne dla zrealizowania uprawnienia lub spełnienia obowiązku wynikającego z przepisu prawa. Można tu wskazywać także na ziszczenie się przesłanki określonej w art. 23 ust. 1 pkt 4 u.o.d.o., w którym przewidziano, że przetwarzanie danych jest dopuszczalne także wtedy, gdy jest niezbędne do wykonania określonych prawem zadań realizowanych dla dobra publicznego. Udostępnianie informacji publicznej w trybie u.d.i.p. można bowiem zaliczyć do obowiązków wynikających z przepisów prawa, jak i do realizowanych dla dobra publicznego zadań określonych w przepisach prawa - przepisach u.d.i.p. W obu tych przypadkach udostępnianie informacji o osobie pełniącej funkcję publiczną jest niezbędne i co więcej - przewidziane wprost w art. 5 ust. 2 zd. 2 u.d.i.p., a nadto zagwarantowane w art. 61 Konstytucji RP. Wynika z tego, że w tych przypadkach, gdy dane osobowe dotyczą pełnienia funkcji publicznej, ich udostępnienie następuje z tej racji, że stanowią informację publiczną, a obowiązek ich udostępnienia wynika wprost z przepisu ustawy. Niezbędność udostępnienia, o której stanowi art. 23 ust. 1 u.o.d.o. i w ust. 2 i w ust. 4 jest tu ewidentna, zwłaszcza, że w myśl art. 5 ust. 2 zd. 2, ale i z mocy art. 6 ust. 1 pkt 2 lit. d, art. 8 ust. 6 pkt 2 i 3, art. 12 ust. 1, czy art. 16 ust. 2 pkt 2 u.d.i.p. udostępnienie danych osobowych stanowiących jednocześnie informację publiczną stanowi tu istotę udostępnienia lub oznaczenia udostępnianej informacji publicznej.

W przypadku danych wrażliwych przesłanki przetwarzania, a więc i udostępnienia danych osobowych określone zostały w art. 27 ust. 2. Zważyć należy, że sama u.d.i.p. w art. 5 ust. 3 zakłada, że nie można, z zastrzeżeniem ust. 1 i 2, ograniczać dostępu do informacji o sprawach rozstrzyganych w postępowaniu przed organami państwa, w szczególności w postępowaniu administracyjnym, karnym lub cywilnym, ze względu na ochronę interesu strony, jeżeli postępowanie dotyczy władz publicznych lub innych podmiotów wykonujących zadania publiczne albo osób pełniących funkcje publiczne - w zakresie tych zadań lub funkcji. Oznacza to, że w ten sposób u.d.i.p. zastrzega udostępnianie informacji, które na gruncie art. 27 ust. 1 u.o.d.o. należą do danych dotyczących skazań, orzeczeń o ukaraniu i mandatów

karnych, a także innych orzeczeń wydanych w postępowaniu sądowym lub administracyjnym. Ponadto, z uwagi na to, że zgodnie z art. 4 ust. 2 u.d.i.p., obowiązane do udostępnienia informacji publicznej są organizacje związkowe i pracodawców reprezentatywne, w rozumieniu ustawy z dnia 6 lipca 2001 r. o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno - Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego (Dz. U. Nr 100, poz. 1080, z późn. zm.), oraz partie polityczne, przy udostępnianiu informacji publicznej przez te podmioty może dochodzić do ujawnienia przynależności związkowej lub partyjnej konkretnych osób fizycznych, które, pełniąc funkcje w tych gremiach, występują w ich imieniu, chociażby udostępniając informację publiczną. Fakt występowania jako członek organu tego typu podmiotów w istocie ujawnia przecież przynależność związkową lub partyjną, a to - zgodnie z art. 27 ust. 1 u.o.d.o. - czyni te informacje danymi wrażliwymi wymienionymi w tym przepisie, co do których zasadniczo mamy do czynienia z wyrażonym wprost zakazem przetwarzania danych.

W odniesieniu do przetwarzania danych wrażliwych, zaliczanych jednocześnie do informacji publicznej o osobie pełniącej funkcję publiczną, kłopot związany z ową podwójną kwalifikacją jest szczególnie widoczny. W tym przypadku u.d.i.p. i u.o.d.o. nie są ze sobą spójne. Bez wątpliwości zastosowanie art. 5 ust. 2 zd. 2 u.d.i.p. wymaga niekiedy ujawnienia pewnych informacji należących do danych wymienionych w art. 27 ust. 1 u.o.d.o. Chodzi tu o dane, które stanowią informacje o osobach pełniących funkcje publiczne mających związek z ich pełnieniem, więc teoretycznie w ogóle nie powinno być problemu z ich udostępnieniem. Jednocześnie istnieje jednak wątpliwość, czy art. 5 ust. 2 zd. 2 u.d.i.p. stanowi wystarczającą podstawę udostępnienia w świetle art. 27 ust. 2 u.o.d.o. Dlatego też *de lege ferenda* należałoby postulować zamieszczenie odpowiednio w u.d.i.p. lub u.o.d.o. przepisów, które nie pozostawiałyby wątpliwości, co do tego, że dopuszczalne jest udostępnianie informacji o osobach pełniących funkcje publiczne dotyczących pełnienia tych funkcji także wówczas, gdy te dane osobowe należą do kategorii danych wrażliwych z art. 27 ust. 1 u.o.d.o. Obecna regulacja nie zawiera takiej reguły kolizyjnej, co oznacza, że stosując u.d.i.p. w odniesieniu do tych danych, poprzez ich udostępnienie, można być narażonym na zarzut naruszenia

u.o.d.o., bo w odniesieniu do tych danych nie została wypełniona żadna z przesłanek dopuszczalności przetwarzania danych wrażliwych, ale jednocześnie nieudostępnienie tak oczywistych informacji dotyczących pełnienia funkcji publicznej przez osobę fizyczną oznaczałoby naruszenie u.d.i.p.

Rozstrzygnięcie o dopuszczalności udostępnienia danych osobowych w trybie u.d.i.p. zawsze musi następować przy równoczesnej ocenie czy spełnione są wymogi wynikające z art. 26 ust. 1 u.o.d.o.¹⁸. Na czoło wysuwa się tu zwłaszcza zasada adekwatności danych w stosunku do celu przetwarzania (art. 26 ust. 1 pkt 3 u.o.d.o.), którą należy tu interpretować jako zasadę udostępniania informacji niezbędnych (koniecznych) dla realizacji celu jakim jest poinformowanie o sprawie publicznej rozumianej jako działalność organów władzy publicznej, osób wykonujących funkcje publiczne, a także podmiotów wykonujących zadania publiczne lub gospodarujących majątkiem publicznym (art. 61 Konstytucji RP) w trybach określonych w przepisach u.d.i.p.

Prywatność i ochrona danych osobowych - przesłanka ograniczenia korzystania z prawa dostępu do informacji publicznej

Dokonując oceny dopuszczalności udostępnienia określonej informacji także z punktu widzenia zasad wynikających z u.o.d.o., konieczne jest ustalenie, czy konkretna informacja należy do dotyczących pełnienia funkcji publicznej przez daną osobę fizyczną, czy też nie. Jest to nieodzowne, bo zgodnie z u.d.i.p. udostępnieniu podlegają te informacje o osobach pełniących funkcje publiczne, które z tą funkcją są związane. Ograniczenie dostępu dotyczy natomiast

¹⁸ W myśl tego przepisu, administrator danych przetwarzający dane powinien dołożyć szczególnej staranności w celu ochrony interesów osób, których dane dotyczą, a w szczególności jest obowiązany zapewnić, aby dane te były:

- 1) przetwarzane zgodnie z prawem,
- 2) zbierane dla oznaczonych, zgodnych z prawem celów i niepoddawane dalszemu przetwarzaniu niezgodnemu z tymi celami, z zastrzeżeniem art. 26 ust. 2 u.o.d.o.,
- 3) merytorycznie poprawne i adekwatne w stosunku do celów, w jakich są przetwarzane,
- 4) przechowywane w postaci umożliwiającej identyfikację osób, których dotyczą, nie dłużej niż jest to niezbędne do osiągnięcia celu przetwarzania.

informacji, które są zaliczane do sfery prywatności osoby fizycznej, w tym także osoby pełniącej funkcję publiczną (art. 5 ust. 2 zd. 1 u.d.i.p.). W art. 5 u.d.i.p. określa dobra, z uwagi na które, dostęp do informacji może być ograniczony, zaliczając do nich tajemnice ustawowo chronione, prywatność osoby fizycznej i tajemnice przedsiębiorcy. W praktyce ograniczenia te następują poprzez: odmowę udostępnienia informacji, nieudostępnianie informacji, udostępnianie jej w odpowiednio zmodyfikowanej formie oraz udostępnianie wyłącznie podmiotom upoważnionym do ich uzyskania na podstawie przepisów prawa. Choć prawo do prywatności i prawo do ochrony danych osobowych stanowią osobne kategorie prawne, to nagminnie orzecznictwo powołuje się na nie łącznie i zasadniczo utożsamia się ograniczenie prawa dostępu do informacji publicznej ze względu na prywatność i ze względu na ochronę danych osobowych. Ścisłe zależności i powiązania pomiędzy prywatnością i ochroną danych osobowych uwidaczniają się zwłaszcza w sprawach, w których ze względu na prywatność właśnie odmawia się udostępnienia danych umożliwiających identyfikację imienia i nazwiska nawet, jeśli wymaga ona dokonania pewnych starań¹⁹. Ograniczenie prawa do informacji publicznej z uwagi na prywatność osoby fizycznej sprowadza się do wyłączenia, czy też ograniczonego dostępu do pewnych kategorii informacji dotyczących tej osoby, będących jej danymi osobowymi. Tyle tylko, że zastosowanie tego ograniczenia możliwe jest po uprzednim ustaleniu, czy rzeczywiście konkretna informacja - konkretna dana osobowa należy do informacji ze sfery życia prywatnego konkretnego człowieka. Pojmowanie prywatności w ujęciu normatywnym opiera się na założeniu, że jednostce przysługuje uprawnienie do takiego kształtowania prywatnej sfery życia, aby była ona wolna od ingerencji i niedostępna dla innych podmiotów. Ochrona prywatności obejmuje ochronę życia osobistego, rodzinnego, towarzyskiego człowieka, mir domowy, które w kontekście dostępu do informacji publicznej, co do zasady nie stanowią sprawy publicznej w rozumieniu art. 1 ust. 1 u.o.d.o., nie należą także do informacji o wykonywaniu funkcji publicznej. Zresztą

¹⁹ M. Wilbrandt-Gotowicz, Prywatność osoby fizycznej jako ograniczenie jawności informacji publicznych (w świetle orzecznictwa sądów administracyjnych), w: *Jawność i jej ograniczenia*. Tom IV. Znaczenie orzecznictwa, M. Jaśkowska (red.), Warszawa 2014, s. 165.

przez wzgląd na treść art. 5 ust. 2 zd. 2 u.d.i.p. wskazać trzeba, że prywatność to kategoria, którą odnosić należy także do osób pełniących funkcje publiczne, ponieważ ich sfera informacyjna obok informacji mających związek z pełnieniem funkcji, w tym o warunkach powierzenia i wykonywania funkcji, obejmuje także te, które nie mają charakteru publicznego, ale prywatny - osobisty, rodzinny, intymny - niepodlegające udostępnieniu, więc objęte zasadą ograniczenia wynikająca z art. 5 ust. 2 zd. 1 u.d.i.p.²⁰.

W orzecznictwie wskazano, że związek informacji z pełnieniem funkcji publicznej występuje tam, gdzie zachodzi wyraźne powiązanie określonych faktów z życia prywatnego z jej funkcjonowaniem w instytucji publicznej²¹. Analiza orzecznictwa wykazała, że do informacji dotyczących osób pełniących funkcje publiczne, związanych z ich pełnieniem należą np.:

- orzeczenia sądów wydawane w przedmiocie wyłączenia sędziego, jak i oświadczenia sędziów składane w tej kwestii²²;
- informacja w zakresie przekazania danych obejmujących imiona i nazwiska sędziów, których dotyczyło postępowanie przed sądem dyscyplinarnym, bez względu na treść wydanego orzeczenia²³;
- informacje o wieku sędziów²⁴;
- informacje o datach urodzenia sędziów i miejscowościach, w których sędziowie zamieszkują²⁵;
- dokumenty związane z zajmowanym przez funkcjonariusza publicznego stanowiskiem lub pełnioną funkcją, a w szczególności dokumenty wskazujące na poziom jego kompetencji (kwalifikacji) do sprawowania funkcji publicznej, stanowią informację publiczną w rozumieniu art. 1 ust. 1 u.d.i.p. i to nie tylko w zakresie samej treści owej informacji, ale także jej formy²⁶.

²⁰ Wyrok NSA z 24.04.2013 r. (I OSK 123/13), Lex 1336305.

²¹ Wyrok WSA w Gdańsku z 8.05.2013, II SA/Gd 164/13, Lex 1368680.

²² Wyrok WSA w Gdańsku z 05.03.2014 r., II SAB/Gd 213/13, CBOSA.

²³ Wyrok WSA w Warszawie z 09.01.2013 r., II SA/Wa 1929/12, CBOSA.

²⁴ Wyrok NSA z 05.03.2013 r., I OSK 2872/12, CBOSA.

²⁵ Wyrok WSA w Łodzi z 21.10.2014 r., II SAB/Łd 118/14, wyrok WSA w Warszawie z 27.04.2012 r., II SAB/Wa 51/12, wyrok WSA w Warszawie z 13.09.2012 r., II SA/Wa 1002/12, CBOSA.

²⁶ Wyrok WSA w Łodzi z 20.08.2014, II SAB/Łd 88/14, CBOSA.

- życiorys funkcjonariusza publicznego w rozumieniu k.k., zatrudnionego w urzędzie wojewódzkim i piastującego kierownicze stanowisko²⁷;
- informacja o stopniach i tytułach naukowych osób wykonujących funkcje publiczne jeśli pozostaje w funkcjonalnym związku z warunkami pełnienia tej funkcji²⁸;
- wysokość wynagrodzenia²⁹;

Ze względu na to, że brak jednej wyczerpującej definicji pojęcia prywatność, na potrzeby każdej sprawy dokonuje się ustaleń indywidualnych, czy konkretna informacja pozostaje w związku z pełnioną funkcją publiczną, czy też nie i należy wyłącznie do sfery prywatności. Niemniej jednak analiza stanów faktycznych opisanych w orzeczeniach, w których dokonano ustaleń dotyczących wyżej wymienionych informacji, pozwala stwierdzić, że często właściwie poza refleksją judykatury pozostała sprawa adekwatności przetwarzania danych w stosunku do celu jakim jest udostępnienie informacji publicznej, ponieważ nie wszystkie informacje, o których wyżej mowa w sposób oczywisty zaliczyć się dają do informacji publicznych, nie wszystkie też powinny zostać udostępnione w takim zakresie, jak wynikało z przywołanych orzeczeń. Czy bowiem istotnie informacją publiczną jest data urodzenia lub miejsce zamieszkania sędziego? Czy taką informacją faktycznie jest życiorys funkcjonariusza publicznego? Czym innym przecież są ustalenia w przedmiocie spełniania warunków sprawowania funkcji, czym innym zaś ujawnianie informacji, które w istocie zaliczane być powinny do sfery prywatności.

²⁷ Wyrok WSA w Białymstoku z 12.06.2014, II SAB/Bk 23/14, CBOSA.

²⁸ Wyrok WSA w Gdańsku z 11.06.2014 r., II SA/Gd 5/14, CBOSA.

²⁹ Wyrok WSA w Gdańsku z 30.07.2014, II SAB 64/14.; wyrok WSA w Gdańsku z 22.05.2013 r., II SA/Gd 190/13, CBOSA.

Zakres danych osobowych przetwarzanych w procesie rekrutacji na stanowisko sędziego

1. Nie ulega wątpliwości, że status sędziego kształtowany jest przez swoisty i jednocześnie niezwykle skomplikowany układ relacji, jaki łączy sędziego, z jednej strony z państwem, z drugiej zaś z sądem, w którym pełni urząd. Wpływ na to ma niewątpliwie zarówno ranga zawodu sędziego, jak i jego charakterystyczne (specyficzne) umocowanie prawne. Nie jest celem tego opracowania określanie prawnego statusu sędziów. Przypomnijmy jedynie, że zgodnie z art. 179 Konstytucji RP sędziowie są powoływani przez prezydenta RP, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, na czas nieoznaczony¹. W świetle zaś art. 55 § 1 ustawy p.u.s.p., sędziów sądów powszechnych do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim powołuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej, na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w terminie miesiąca od dnia przesłania tego wniosku². Zarówno Konstytucja RP, jak i ustawa posługują się terminem „powołanie”, nazywając tak działania zmierzające obsadzeniu stanowiska, nie przesądzają natomiast w jaki sposób nawiązuje się stosunek pracy, i czy z powołaniem tym związane jest wykonywanie pracy w ramach stosunku pracy. W literaturze i orzecznictwie podkreśla się, że pojęcia „powołanie do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim” nie należy utożsamiać z ukształtowanym w prawie pracy pojęciem „powołanie”. Powołanie takie, w literaturze określane jest jako pozorne i mimo swej nazwy nie ono stanowi podstawę nawiązania stosunku pracy³. Utrwalony jest pogląd, że powołanie sędziego na stanowisko ma podwójny skutek⁴.

1 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997r., Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.

2 Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych, t.j. Dz. U. 2013.427, ze zm.

3 R. Borek – Buchajczuk, Powołanie niewłaściwe, PiZS 2011 Nr 1 , s. 30.

⁴ R. Borek – Buchajczuk, Powołanie niewłaściwe, PiZS 2011 Nr 1 , s. 30.

Po pierwsze, oznacza przyznanie sędziemu władzy sędziowskiej. Sędzia sprawując władzę sądowniczą pozostaje w stosunku służbowym z państwem. Po drugie zaś, stanowi nawiązanie stosunku pracy; sędzia wykonując swoje obowiązki w określonym sądzie jest bowiem pracownikiem tego sądu – pracodawcy⁵. W świetle art. 55 § 2 ustawy p.u.s.p. sędziowie sądów powszechnych są powoływani na stanowiska: sędziego sądu rejonowego, okręgowego i apelacyjnego. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 15 stycznia 2009 r., K 45/07⁶ wskazał, że zgodnie z fundamentalną zasadą ustroju sądów, sędzia może i powinien wykonywać władzę sądowniczą w sądzie, w którym ma swoje miejsce służbowe. Prezydent RP, w akcie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego, wyznacza bowiem miejsce służbowe (siedzibę) sędziego (art. 55 § 3 ustawy p.u.s.p.). Sędzia orzekający w innym sądzie niż wskazany w akcie powołania jest sędzią „niewłaściwym”. Trybunał wskazał, że o ile powołanie na urząd sędziego to nadanie prawa jurysdykcji (wydawania wyroków i podejmowania innych czynności jurysdykcyjnych w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej), o tyle miejsce służbowe (siedziba) określa jej zakres, czyli obszar działania sędziego oraz rodzaj spraw wynikających z przepisów o właściwości rzeczowej.

Sędzia pełni służbę na rzecz państwa i obywateli oraz sprawuje władzę sądowniczą. Jednocześnie, w związku z tym wykonuje pracę w określonym sądzie. O pracowniczym statusie sędziego świadczą określone uprawnienia i obowiązki pracownicze. Wskażmy choćby podstawowy, w ujęciu prawa pracy, obowiązek świadczenia pracy, czy obowiązek podporządkowania poleceniom przełożonych, choć ten nie dotyczy kompetencji w sferze orzekania oraz pewne uprawnienia pracownicze: prawo do wynagrodzenia i prawo do urlopu. Ze względu na znaczne odrębności od typowego pracowniczego stosunku pracy, w doktrynie prawa pracy formułuje się pogląd o służbowym stosunku pracy sędziego. Nie budzi jednak wątpliwości, że sędzia jest pracownikiem, a jego stosunek pracy powstaje na podstawie mianowania. Podkreślmy zatem raz jeszcze, status sędziego determinowany jest jego pozycją ustrojową i zawodową. Efektem tego

⁵ R. Piotrowski, *Pozycja ustrojowa sędziego*, LEX 2015.

⁶ Dz. U. 2009, Nr 9, poz. 57.

jest skomplikowany i wielostopniowy system powoływania sędziów. Takie rozwiązanie należy ocenić pozytywnie, bowiem osoba, która posiada określone władztwo państwowe, jest niezawisła w zakresie orzekania musi spełniać szczególne warunki, zarówno te, które dotyczą najwyższych kwalifikacji zawodowych, jak i te, które dają gwarancję niezawisłości i niezależności działania⁷.

2. Pierwszy etap postępowania nominacyjno-wyborczego⁸ rozpoczyna się, zgodnie z art. 56 ustawy, od obwieszczenia Ministra Sprawiedliwości o wolnym stanowisku sędziowskim. Następnym etapem jest zgłoszenie się kandydata (lub kandydatów) do prezesa właściwego sądu. Zgłoszenie to, zgodnie z art. 57 § 1 ustawy p.u.s.p., powinno odpowiadać wskazanym warunkom formalnym. Kandydaturę na wolne stanowisko sędziego sądu rejonowego zgłasza się prezesowi właściwego sądu okręgowego, natomiast na pozostałe wolne stanowiska sędziowskie – prezesowi sądu apelacyjnego. O zgłoszeniu każdego kandydata na wolne stanowisko sędziowskie właściwy prezes sądu zawiadamia Ministra Sprawiedliwości, przekazując wypełnioną kartę zgłoszenia kandydata. Zgłoszenie podlega wstępnej weryfikacji przez prezesa właściwego sądu. Po pozytywnej wstępnej weryfikacji kandydaci podlegają ocenie sędziów wizytatorów, kolegiów sądów i zgromadzeń ogólnych sędziów. Następnie prezes właściwego sądu przekazuje kandydatury do Krajowej Rady Sądownictwa, która rozstrzyga w przedmiocie przedstawienia wniosku o powołanie do pełnienia urzędu sędziego w drodze uchwały. Powołania dokonuje Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Przedmiotem naszego zainteresowania jest etap zgłoszenia kandydata na stanowisko sędziowskie. Warunkiem dopuszczalności takiego zgłoszenia jest spełnianie wskazanych w art. 61 ustawy p.u.s.p. warunków do objęcia stanowiska sędziego sądu rejonowego. Zgodnie z tym przepisem na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto:

⁷ R. Piotrowski, *Pozycja ustrojowa sędziego*, LEX 2015.

⁸ *Komentarz do Prawa o ustroju sądów powszechnych i ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa.*, red. J. Gudowski, T. Ereciński, J. Iwulski, Warszawa 2010, s. 184.

- 1) posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich;
- 2) jest nieskazitelnego charakteru;
- 3) ukończył wyższe studia prawnicze w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskał tytuł zawodowy magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 4) jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego;
- 5) ukończył 29 lat;
- 6) złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski;
- 7) ukończył aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz przez okres co najmniej 18 miesięcy pracował na stanowisku referendarza sądowego lub asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy albo pracował w charakterze asesora prokuratorskiego - co najmniej przez 3 lata przed wystąpieniem o powołanie na stanowisko sędziego lub spełnienie innych alternatywnych wymagań wskazanych w art. 65 ustawy k.s.s.p.⁹

Wszystkie wskazane warunki powyższe muszą być spełnione łącznie. Warto zauważyć jednak, że wykaz ten nie ma charakteru zamkniętego, choć wskazywałaby na to literalna jego wykładnia. Ustawodawca wskazuje w art. 61 ustawy przesłanki niezbędne ale minimalne. Ich spełnienie stwierdza prezes sądu, który w razie uznania, że kandydat ich nie spełnia, pozostawia zgłoszenie bez rozpatrzenia.

Nie można nie uznać, że weryfikacja przesłanek koniecznych do wszczęcia postępowania rekrutacyjnego będzie wymagała przetwarzania danych osobowych kandydatów na stanowisko sędziego. Zgodnie bowiem z definicją danych osobowych, zawartą w art. 6 ustawy o ochronie danych osobowych¹⁰, za dane osobowe uważa się wszelkie informacje dotyczące zidentyfikowanej lub możliwej do zidentyfikowania osoby fizycznej. Osobą możliwą do zidentyfikowania jest osoba, której tożsamość można określić

⁹ Osoby ubiegające się o stanowisko sędziego sądu okręgowego podlegają surowszym wymaganiom w zakresie kwalifikacji i doświadczenia zawodowego.

¹⁰ Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych osobowych, t.j. Dz. U. 2014, poz. 1182.

bezpośrednio lub pośrednio, w szczególności przez powołanie się na numer identyfikacyjny albo jeden lub kilka specyficznych czynników określających jej cechy fizyczne, fizjologiczne, umysłowe, ekonomiczne, kulturowe lub społeczne.

3. Wymóg spełnienia formalnych przesłanek, od których zależy powołanie na stanowisko sędziego niesie ze sobą konieczność przetwarzania danych osobowych kandydatów. Już wstępna, pobieżna analiza tego przepisu pozwala postawić tezę, że gromadzone są i przetwarzane różne dane osobowe – zarówno zwykłe, jak i wrażliwe. Zgodnie z konstytucyjną zasadą, wyrażoną w art. 47 Konstytucji RP, każdy ma prawo do ochrony prawnej życia prywatnego, rodzinnego, czci i dobrego imienia oraz do decydowania o swoim życiu osobistym. Jednak równocześnie Konstytucja RP przewiduje, że nikt nie może być obowiązany inaczej niż na podstawie ustawy do ujawniania informacji dotyczących jego osoby. Władze publiczne nie mogą pozyskiwać, gromadzić i udostępniać innych informacji o obywatelach niż niezbędne w demokratycznym państwie prawnym ochrona. Ochrona danych osobowych nie ma więc charakteru bezwzględnie, w przypadku kandydata na sędziego granicą przetwarzania informacji będzie niezbędność do powołania go na stanowisko sędziego.

Jakkolwiek, biorąc pod uwagę, że przetwarzanie danych osobowych kandydata na sędziego nie może budzić żadnych wątpliwości, to jednak warto zauważyć, że zakres danych i ich charakter, w procesie selekcji, jest niezwykle szeroki.

Rygory selekcyjne można zdefiniować, jako zespół cech i predyspozycji, które w świetle przepisów wymagane są od danej osoby, by mogła ona objąć określone stanowisko lub być zatrudniona w danym zawodzie. W przypadku sędziów, rygory selekcyjne są ograniczeniem zasady swobody doboru pracowników, ale w celu chronienia dobra publicznego, interesu społecznego¹¹. Całokształt rygorów selekcyjnych składa się na kwalifikacje pracownicze. Posiadanie kwalifikacji jest równoznaczne z posiadaniem cech

¹¹ Z. Góral, Swoboda doboru pracowników i wolność pracy (w:) Polskie prawo pracy w okresie transformacji w oświetleniu prawa wspólnotowego, red. H. Lewandowski, Warszawa 1997 r., s. 14.

wskazujących na przydatność do pracy na danym stanowisku lub w danym zawodzie. Kwalifikacje pracownicze można podzielić na kategorię kwalifikacji osobistych, moralnych i zawodowych. Do kategorii kwalifikacji osobistych należą m.in. wymóg posiadania obywatelstwa polskiego, pełną zdolność do czynności prawnych, wiek, stan zdrowia. Stanowią one wyraz stosunków zachodzących między obywatelem a państwem i państwem a obywatelem¹².

Ocena kwalifikacji moralnych jest powinnością najtrudniejszą na tle innych rodzajów kwalifikacji. Dokonując oceny moralnej należy ocenić to, w jakim stopniu czyjeś postępowanie motywowane jest względami na dobro jakiś innych osób i w jakim stopniu dobro to powiększa czy pomniejsza¹³.

Kwalifikacje zawodowe wymagane do wykonywania określonej pracy są ustalone w przepisach szczególnych. W stosunku do kandydatów na stanowisko sędziego jednoznacznie precyzują je przepisy ustawy p.u.s.p. W tym zakresie ustawa szczegółowo formułuje wymogi dotyczące kwalifikacji zawodowych.

4. Z punktu widzenia zapewnienia najwyższego poziomu wiedzy i kwalifikacji od kandydata na stanowisko sędziego wymaga się ukończenia wyższych studiów prawnych w Rzeczypospolitej Polskiej i uzyskanie tytułu zawodowego magistra lub zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej¹⁴, a dodatkowo kandydat na sędziego musi mieć odpowiednie przygotowanie zawodowe. Ustawa wymaga więc od kandydatów na sędziów nie tylko legitymowania się dokumentem potwierdzającym posiadane wykształcenie (dyplomem ukończenia studiów). Warunkiem koniecznym jest złożenie egzaminu sędziowskiego lub prokuratorskiego oraz ukończenie aplikacji sędziowskiej w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury oraz przepracowanie przez okres

¹² U. Jackowiak, Pojęcie kwalifikacji pracowniczych, *Studia Prawnicze* 1983 Nr 2, s. 182 i n.

¹³ Z. Ziemiński, *Etyczne problemy prawoznawstwa*, Wrocław – Warszawa – Kraków – Gdańsk 1972, s. 54.

¹⁴ Za równoważne uznawane są zagraniczne studia prawnicze uznane w Rzeczypospolitej Polskiej. Zasady uznawania określa art. 191a p.s.w. Warunki nostryfikacji dyplomów określa rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie nostryfikacji dyplomów ukończenia studiów wyższych uzyskanych za granicą (Dz. U. Nr 196, poz. 1168).

co najmniej 18 miesięcy na stanowisku referendarza sądowego lub asesora sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy, albo pracował w charakterze asesora prokuratorskiego co najmniej przez trzy lata przed wystąpieniem o powołanie na stanowisko sędziego¹⁵. Aplikacja polega na zaznajamianiu się z czynnościami sędziego i pracą sądów. W jej trakcie kandydat nabywa nie tylko wiedzę teoretyczną, ale i praktyczną, niezbędną do wykonywania zawodu sędziego¹⁶. Zasady odbywania aplikacji określa ustawa o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury¹⁷.

Wymagania związane z egzaminem i aplikacją oraz pracą w charakterze asesora prokuratorskiego nie dotyczą tego, kto przed powołaniem: zajmował stanowisko sędziego sądu administracyjnego lub sądu wojskowego, stanowisko prokuratora, pracował w polskiej szkole wyższej, w Polskiej Akademii Nauk, w instytucie badawczym lub innej placówce naukowej i ma tytuł naukowy profesora albo stopień naukowy doktora habilitowanego nauk prawnych, a także wykonywał zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza – przez co najmniej trzy lata, zajmował stanowisko prezesa, wiceprezesa, starszego radcy lub radcy w Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa – co najmniej przez trzy lata.

5. Na stanowisko sędziego może być powołana osoba, która ukończyła 29 lat. Takie wskazanie wieku związane jest z koniecznością posiadania przez osobę sprawującą władzę sądowniczą nie tylko należytej wiedzy merytorycznej i doświadczenia

¹⁵ Zgodnie z art. 61§ 3, na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto spełnia wymagania określone w § 1 pkt 1-6, ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin, oraz przez okres co najmniej pięciu lat był zatrudniony na stanowisku referendarza sądowego w pełnym wymiarze czasu pracy, ten kto ukończył aplikację ogólną prowadzoną przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury, aplikację notarialną, adwokacką lub radcowską i złożył odpowiedni egzamin, oraz przez okres co najmniej pięciu lat był zatrudniony na stanowisku, asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy albo przez okres co najmniej sześciu lat był zatrudniony na stanowisku asystenta sędziego w pełnym wymiarze czasu pracy art. 61§ 3 ustawy p.u.s.p.

¹⁶ A. Górski, S. Dąbrowski, B. Godlewska – Michalak, K. Gonera, J. Kremer, A. Łazarska, G. Ott, J. Sawiński, Z. Strus, Prawo ustroju sądów powszechnych. Komentarz (red. A. Górski), LEX 2013.

¹⁷ Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, t.j. Dz. U. z 2012, poz. 2130, ze zm.

zawodowego ale także, jak podkreśla się w literaturze, doświadczenia życiowego. Sędzia musi znać życie powszednie, otoczenie, w którym żyją i działają osoby zwracające się do niego, znać psychikę ludzi i rozumieć motywy ich postępowania¹⁸.

Na stanowisko sędziego może być powołany obywatel polski. W świetle ustawy o obywatelstwie polskim¹⁹, obywatelem polskim jest osoba posiadająca obywatelstwo polskie. Analizowany przepis nie wymaga aby na stanowisko sędziego mogła kandydować osoba, która posiada wyłącznie polskie obywatelstwo. Należy zatem przyjąć, że choć sędzia musi legitymować się obywatelstwem polskim, to może on obok polskiego posiadać także obywatelstwo innego państwa. Kandydat na stanowisko sędziowskie składa oświadczenie kandydata złożone w karcie zgłoszenia, w którym stwierdza fakt posiadania obywatelstwa polskiego.

7. Kolejnym warunkiem, od spełnienia którego zależy możliwość powołania jest korzystanie z pełni praw cywilnych i obywatelskich. Korzystanie z pełni praw cywilnych oznacza posiadanie pełnej zdolności do czynności prawnych w rozumieniu art. 11 k.c. Mieć pełnię praw cywilnych oznacza pełną, ale w granicach prawa, swobodę nabywania praw i zaciągania zobowiązań. Sędzią nie może więc być osoba ubezwłasnowolniona oraz niepełnoletnia. Prawa obywatelskie oznaczają prawo czynnego i biernego prawa wyborczego do organu władzy publicznej, samorządu terytorialnego, organu samorządu zawodowego lub gospodarczego, prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości oraz pełnienia funkcji w organach i instytucjach państwowych. Pozbawienie praw publicznych obejmuje utratę czynnego i biernego prawa wyborczego do organów władzy publicznej, utratę prawa do udziału w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości, zarówno w charakterze zawodowym, jak i społecznym. Pozbawienie praw publicznych jest jednym ze środków karnych przewidzianych w art. 39 Kodeksu

¹⁸ Komentarz do Prawa o ustroju sądów powszechnych (...), red. J. Gudowski, T. Ereciński, J. Iwulski, s. 223 i n.

¹⁹ Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (t. j. Dz. U. z 2012 r. poz. 161). W świetle art. 4 ustawy, obywatelstwo polskie nabywa się z mocy prawa, przez nadanie obywatelstwa polskiego, przez uznanie za obywatela polskiego, przez przywrócenie obywatelstwa polskiego.

karnego. Prawa publiczne jednostki można ograniczyć w wyniku prawomocnego wyroku sądu (albo trybunału stanu).

8. Spełnienie powyższych warunków wymaga przetwarzania określonych danych osobowych. Dane te mieszczą się w kategorii zwykłych. Oprócz nich jednak, dla procesu selekcji kandydata na stanowisko sędziego niezbędne jest także przetwarzanie informacji, które zawierają dane wrażliwe. Kandydat na sędziego musi być zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego. Ustawodawca wymaga od kandydata złożenia zaświadczenia stwierdzającego zdolność do pełnienia obowiązków sędziego. Zauważmy jednak, że realizacja tego obowiązku nie oznacza wyłącznie przedstawienia zaświadczenia o braku przeciwwskazań do zajmowania stanowiska sędziego. Z treści art. 58 § 10 ustawy p.u.s.p. wynika, że zaświadczenie to dotyczy zarówno badań lekarskich, jak i psychologicznych kandydatów. Szczegółowy zakres i sposób przeprowadzania badań lekarskich i psychologicznych kandydatów do objęcia urzędu sędziego i kwalifikacje lekarzy i psychologów uprawnionych do przeprowadzania badań kandydatów i wydawania zaświadczeń o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego oraz termin wykorzystania zaświadczenia reguluje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 września 2014 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych kandydatów do objęcia urzędu sędziego²⁰.

Badania lekarskie kandydata obejmują: ogólną ocenę stanu zdrowia, ze szczególnym uwzględnieniem układu nerwowego i stanu psychicznego oraz badania specjalistyczne, konsultacje lekarzy specjalistów, a także badania pomocnicze (laboratoryjne, EKG, EEG, RTG i inne), jeżeli lekarz uprawniony uzna je za niezbędne. Badania psychologiczne kandydata obejmują wywiad bezpośredni i obserwację kandydata, z zastosowaniem narzędzi diagnostycznych. Na podstawie tych badań, uprawniony psycholog określa i opisuje cechy osobowości w zakresie umiejętności poznawczych i społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem zdolności do samodzielnego oceniania sytuacji i podejmowania decyzji oraz odporności na stres. Lekarz

²⁰ Dz. U. poz.1293.

uprawniony, na podstawie wyników badań, o których mowa w § 2, wydaje zaświadczenie o zdolności kandydata do pełnienia obowiązków sędziego, w zakresie dotyczącym stanu zdrowia. Psycholog uprawniony wydaje na podstawie wyników badań zaświadczenie o zdolności kandydata do pełnienia obowiązków sędziego, w zakresie predyspozycji i umiejętności psychologicznych. Zaświadczenia te wraz z wynikami badań (specjalistycznych, pomocniczych, psychologicznych) wydaje się kandydatowi.

9. Niezbędnym wymogiem selekcyjnym jest także to, aby sędzia cechował się nieskazitelnym charakterem. Trzeba podkreślić, że w żadnym przepisie ustawa nie zawiera definicji nieskazitelnosci charakteru, ani nie wskazuje żadnego katalogu cech, które pozwoliłyby wskazać, że osoba je posiadająca jest nieskazitelnego charakteru. Przesłanka ta jest niedookreślona, wymaga dokonania oceny charakteru kandydata na sędziego. Pewną wskazówkę stanowić może uchwała 16/2003 Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 19 lutego 2003 r. w sprawie uchwalenia zbioru zasad etyki zawodowej sędziów²¹. Stanowi ona, m.in. że sędzia powinien zawsze kierować się zasadami uczciwości, godności, honoru, poczuciem obowiązku oraz przestrzegać dobrych obyczajów. Sędziemu nie wolno wykorzystywać swojego statusu i prestiżu sprawowanego urzędu w celu wspierania interesu własnego lub innych osób. Sędzia powinien unikać zachowań, które mogłyby podważyć zaufanie do jego niezawisłości i bezstronności²². Jak podkreśla się w literaturze, nieskazitelnosc charakteru, stanowić powinien pewien wzorzec cech dobrego sędziego, do którego osiągnięcia powinien dążyć każdy sędzia²³. Nieskazitelnosc charakteru ocenia ostatecznie Krajowa Rada Sądownictwa. Ocena w tym zakresie musi opierać się na odpowiednio poszerzonej analizie zachowania kandydata, wykraczającej poza zakres jego aktywności zawodowej, czy też zachowań wynikających

²¹ Tekst uchwały dostępny na stronie Krajowej Rady Sądownictwa, <http://www.krs.pl>

²² S. Dąbrowski, Kilka uwag o kondycji sędziów, Krajowa Rada Sądownictwa. Kwartalnik 2010, nr 2.

²³ J. Kubiak, Osobowość sędziego a stosowanie prawa, NP 1977, nr 5, s. 668; M. Laskowski, Ustawowe pojęcie „nieskazitelnosci charakteru”, Prokuratura i Prawo 2008, nr 6, s. 50.

„bezpośrednio z czynności służbowych. Nie każdy może być sędzią, lecz tylko ten, kto wymaganiom tym jest w stanie sprostać²⁴”.

10. Rodzaj i zakres danych osobowych kandydata na wolne stanowisko sędziowskie określił Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Sądownictwa w drodze rozporządzenia z dnia 9 września 2014 r. w sprawie zakresu danych zawartych w karcie zgłoszenia na wolne stanowisko sędziowskie²⁵. Karta zgłoszenia powinna zawierać po pierwsze informacje dotyczące warunków wymaganych przez ustawę od kandydatów na stanowisko sędziowskie. W świetle § 2 rozporządzenia w karcie zgłoszenia kandydata na wolne stanowisko sędziowskie zamieszcza się następujące dane osobowe: imię i nazwisko, nazwisko rodowe, nazwisko poprzednio używane, imiona rodziców, nazwisko rodowe matki, datę i miejsce urodzenia, obywatelstwo, numer ewidencyjny PESEL oraz miejsce i adres zamieszkania. Po drugie informacje dotyczące wykształcenia, dotychczasowego przebiegu zatrudnienia, doświadczenia zawodowego oraz dorobku zawodowego i naukowego. Trzecia grupa danych zamieszczona w karcie zgłoszenia dotyczy innych informacji (informacje o wyróżnieniach, nagrodach i odznaczeniach, informacje o ukończonych szkoleniach, kursach zawodowych, również z innych dziedzin niż prawo a także inne istotne informacje z punktu widzenia kandydata). Umieszczenie tego rodzaju informacji nie jest obligatoryjne. To kandydat ma prawo

²⁴ Uchwała SN z dnia 7 lutego 2002 r., SNO 1/01, LEX nr 470187. Sądy wielokrotnie wskazywały rodzaje zachowań sędziów, które powodują utratę przymiotu nieskazitelnego charakteru. Warto przywołać choćby kilka z nich: zgodnie z wyrokiem SN z dnia 10 września 2002 r., SNO 27/02, (LEX nr 686433), popełnienie przez sędziego umyślnego przestępstwa, będące wyrazem rażącego lekceważenia porządku prawnego, skutkuje utratą kwalifikacji do sprawowania urzędu sędziego, niezależnie od oceny jego wcześniejszej służby. W wyroku SN z dnia 15 września 2004 r., SNO 32/04, (LEX nr 568935), sąd stwierdził, że nie można wyobrazić sobie wiarygodnego i odpowiedzialnego wymierzania sprawiedliwości przez sędziego, który w sposób rażący narusza prawo, popełniając przewinienie dyscyplinarne, wyczerpujące znamiona umyślnego przestępstwa. Natomiast SN w wyroku z dnia 9 czerwca 2005 r., SNO 28/05, (LEX nr 471989), podkreślił, że sędzia nagminnie dopuszczający się rażących naruszeń obowiązków służbowych, których należyte wykonywanie ma zasadnicze znaczenie dla zachowania dobra i powagi wymiaru sprawiedliwości, traci przymiot „nieskazitelności” charakteru i musi liczyć się – biorąc w szczególności pod uwagę stopień zawinienia oraz społecznej szkodliwości dokonanych czynów – z najsurowszą karą złożenia z urzędu.

²⁵ Dz. U. poz. 1221.

ocenić, czy i ewentualnie w jakim zakresie, takie dane o sobie wskazać. Czwarta grupa informacji zawarta jest w oświadczeniach (np. o korzystaniu z pełni praw cywilnych i obywatelskich, o niekaralności karą dyscyplinarną, czy też o tym, że nie dotyczy się wobec kandydata postępowanie o przestępstwo lub przestępstwo skarbowe albo, że toczy się postępowanie przed określonym organem).

Kartę zgłoszenia kandydat na stanowisko sędziego wypełnia w systemie teleinformatycznym, opatruje ją podpisem elektronicznym, nadanym przez ten system, podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP albo podpisem weryfikowanym przy pomocy kwalifikowanego certyfikatu, a następnie wnosi za pośrednictwem systemu do prezesa właściwego sądu.

Zgłaszający swoją kandydaturę dołącza do karty zgłoszenia informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą jego osoby i zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego. Zgłaszający urodzony przed dniem 1 sierpnia 1972 r. składa w postaci papierowej oświadczenie, o którym mowa w art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388), albo informację, o której mowa w art. 7 ust. 3a tej ustawy. Do karty zgłoszenia dołącza się również oświadczenie w przedmiocie zgody albo niewyrażenia zgody na wykorzystanie dokumentów dotyczących zgłaszającego w innych postępowaniach w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim.

11. Przedstawienie wszystkich informacji przez kandydata na stanowisko sędziego, uruchamia procedurę oceny kwalifikacji kandydata na sędziego. W przypadku kandydatów do objęcia pierwszego stanowiska sędziowskiego właściwy prezes sądu zasięga od właściwego komendanta wojewódzkiego Policji albo Komendanta Stołecznego Policji informację o każdym z kandydatów. Szczegółowy sposób i tryb sporządzania informacji określa rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 marca 2012 r. w sprawie sporządzania

informacji o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego²⁶. Wniosek o udzielenie informacji o kandydacie właściwy prezes sądu kieruje do komendanta Policji właściwego ze względu na siedzibę sądu. Prezes sądu wskazuje we wniosku dane osobowe kandydata: imię (imiona) i nazwisko, nazwisko rodowe, imiona rodziców wraz z nazwiskiem rodowym matki, datę i miejsce urodzenia oraz numer PESEL (§ 2 rozporządzenia). Informacje o kandydacie do objęcia stanowiska sędziowskiego uzyskuje się i sporządza na podstawie danych zawartych w policyjnych systemach teleinformatycznych. Przedstawiając informację, komendant wojewódzki Policji albo Komendant Stołeczny Policji przekazuje prezesowi sądu wszystkie zebrane materiały służące do sporządzenia informacji. O treści informacji uzyskanej od komendanta wojewódzkiego policji albo komendanta stołecznego policji prezes sądu zawiadamia kandydata nie później niż w terminie przedstawienia kandydatury Krajowej Radzie Sądownictwa²⁷.

O wyborze kandydata do przedstawienia na wolne stanowisko sędziowskie decyduje całościowa ocena wynikająca z łącznego zastosowania różnych kryteriów, z których żadne nie ma charakteru decydującego. Kwalifikacji nie można utożsamiać tylko z wymaganiami stawianymi kandydatom w przepisach prawa o ustroju sądów powszechnych, chodzi również o wszechstronne rozważenie przy ocenie kandydatów dodatkowych elementów składających się na teoretyczne i praktyczne umiejętności potrzebne do wykonywania zawodu sędziego²⁸.

12. Zgłoszenie kandydatury na wolne stanowisko sędziowskie oraz inne czynności w toku postępowania w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim, kandydat dokonuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego to

²⁶ Dz. U. poz. 332.

²⁷ Komentarz do Prawa o ustroju sądów powszechnych, red. J. Gudowski, T. Ereciński, J. Iwulski, s. 204

²⁸ Wyrok SN z dnia 17 sierpnia 2010 r., III KRS 6/10, LEX nr 737275, wyrok SN z dnia 26 kwietnia 2012 r., III KRS 8/12, niepubl.

postępowanie, które dostępne jest na stronie internetowej Krajowej Rady Sądownictwa²⁹.

Kandydat na stanowisko sędziego wypełnia w systemie teleinformatycznym kartę zgłoszenia, opatruje ją podpisem elektronicznym, o którym mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. z 2013 r. poz. 262), nadanym przez ten system, podpisem potwierdzonym profilem zaufanym ePUAP albo podpisem weryfikowanym przy pomocy kwalifikowanego certyfikatu, a następnie wnosi za pośrednictwem systemu do prezesa właściwego sądu.

System teleinformatyczny prowadzi Minister Sprawiedliwości. Administratorami danych osobowych w systemie teleinformatycznym są: Minister Sprawiedliwości, prezesi właściwych sądów oraz Krajowa Rada Sądownictwa, każde w zakresie zadań wykonywanych w postępowaniu w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziowskim. Administratorzy danych są zatem zobowiązani do dołożenia szczególnej staranności przy przetwarzaniu danych, przetwarzania zgodnego z przepisami ustawy p.u.s.p. oraz odpowiedniego stosowania przepisów ustawy o ochronie danych osobowych – w zakresie, w jakim odsyła do nich ustawa p.u.s.p.

13. Nie ulega wątpliwości, że wymagania stawiane sędziemu są wyjątkowo wysokie. Szczegółowe uregulowanie procedury wyłaniania kandydatów na sędziów oraz drobiazgowo informacje gromadzone w jej toku mają na celu wyłonienie najlepszych kandydatów do pełnienia urzędu sędziowskiego. Ich celem jest także zapewnienie jak największej transparentności i jawności procesu. W toku postępowania rekrutacyjnego szereg podmiotów (również bezpośrednio nie związanych z procesem rekrutacji, np. Policja), może przetwarzać dane osobowe kandydata. Dodajmy, dane o różnym charakterze - zwykłe, obejmujące sferę zawodową, prywatną a nawet intymną kandydata oraz szereg danych wrażliwych. Selekcjonowanie kandydatów opiera się na działaniach, które wymagają gromadzenia i przetwarzania informacji o kandydacie

²⁹ Identyfikacja w systemie teleinformatycznym następuje za pomocą: podpisu potwierdzonego profilem zaufanym ePUAP, podpisu weryfikowanego przy pomocy kwalifikowanego certyfikatu albo otrzymanego w sądzie identyfikatora wskazującego na tożsamość kandydata.

i jego zachowań niezwiązanych bezpośrednio z czynnościami służbowymi.

Jest naturalne, że w interesie państwa, sądów, społeczeństwa jest zapewnienie jak najwyższego poziomu osób, które sprawują władzę sądowniczą. Chodzi przy tym nie tylko o poziom merytoryczny - wiedzy i doświadczenia zawodowego. W odbiorze społecznym funkcjonuje przekonanie, że sędzia powinien być uczciwy, bezstronny, sumienny, odważny i niezawisły. Z drugiej strony cenimy wrażliwość społeczną, cierpliwość, kulturę osobistą, rozwagę i życiową mądrość. Sędzia utożsamiać powinien zarówno rzetelność, jak i prawość, być godny urzędu sędziego. To wszystko determinuje określenie warunków, od których spełnienia zależy możliwość powołania na stanowisko. Wpływa też na specyfikę urzędu sędziego. Dlatego wymagania stawiane kandydatom są tak wysokie. Mimo, iż część z nich nie da się zweryfikować przy pomocy formalnych narzędzi (np. dyplom ukończenia studiów, wyniki egzaminu) i są one niedookreślone, przyjąć powinniśmy, że weryfikacja kandydata na sędziego musi być wszechstronna, dogłębna i rzetelna. Postępowanie selekcyjne przeprowadzane jest więc również w interesie samego kandydata na stanowisko sędziego.

Skorowidz artykułowy

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)

Art.	str.
41	29
45	29
47	19, 29, 54
49	29
50	29
51	5, 19
53	29
54	29
61	5-6, 10, 19, 29, 36, 44, 46
74	29
175	9
179	50

Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. Nr 16, poz. 93 ze zm.)

Art.	str.
11	57

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. Nr 43, poz. 296 ze zm.)

Art.	str.
126	24
187	24

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)

Art.	str.
39	57
§ 13	21
§ 19	21

***Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania
karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)***

Art.	str.
418a	13

***Ustawa z 6 września 2001 r. o dostępie do informacji
publicznej (Dz. U. 2014 r. nr 1662 poz. 1198 ze zm.)***

Art.	str.
1	9, 10, 14, 15, 31, 32, 48
2	20
3	11
4	13, 15, 30, 27, 45
5	9, 13, 15, 20, 21, 32-37, 42-48
6	9, 14, 44
7	39
8	38, 44
9b	31
10	39
11	39
12	38, 44
16	12-13, 38, 44
23a	30
23g	40

***Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o ochronie danych
osobowych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1182 ze zm.)***

Art.	str.
1	5, 20, 47
2	32
3	41
4	37
5	31, 33
6	34-38
7	30, 34, 39
12	25
8	25

23	20, 23, 26, 34, 42-44
26	34, 46
27	34, 37, 40-41, 44-45
39	34

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U.2015.133. t.j.)

Art.	str.
22	9
55	50-51
56	52
57	52
58	58
61	52-53, 56

Ustawa z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2012, poz. 2130 ze zm.)

Art.	str.
65	53

Ustawa z dnia 2 kwietnia 2009 r. o obywatelstwie polskim (Dz. U. z 2012 r. poz. 161)

Art.	str.
4	57

Ustawa z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2013 r. poz. 1388)

Art.	str.
7	61

***Ustawa z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym
(Dz. U. z 2013 r. poz. 262)***

Art.

str.

3

63

Spis treści:

str.

II Międzynarodowy Kongres Psychiatrii Sądowej 3

Wstęp 5

Artykuły 8

Dr Agnieszka Piskorz-Ryń Katedra Prawa Administracyjnego
i Samorządu Terytorialnego WPiA UKSW

Obowiązki informacyjne sądu w świetle ustawy o dostępie do informacji publicznej 8

Katarzyna Hildebrandt Zastępca Dyrektora Departamentu Inspekcji,
Biuro GIODO

Ograniczenia prawa do prywatności sędziego, jako osoby pełniącej funkcje publiczne 19

Dr Marlena Sakowska-Baryła radca prawny w Urzędzie Miasta Łodzi,
b. członek Rady Programowej Centrum Ochrony Danych Osobowych
i Zarządzania Informacją na WPiA UŁ

Współstosowanie ustaw o dostępie do informacji publicznej i ochronie danych osobowych przy udostępnianiu informacji o osobie pełniącej funkcję publiczną 28

Dr Edyta Bielak – Jomaa Katedra Prawa Pracy WPiA UŁ, Generalny
Inspektor Ochrony Danych Osobowych

Zakres danych osobowych przetwarzanych w procesie rekrutacji na stanowisko sędziego 50

Skorowidz artykułowy 65

Treść zawarta w niniejszym numerze Kwartalnika dostępna

jest na stronie internetowej

www.lodz.sa.gov.pl